

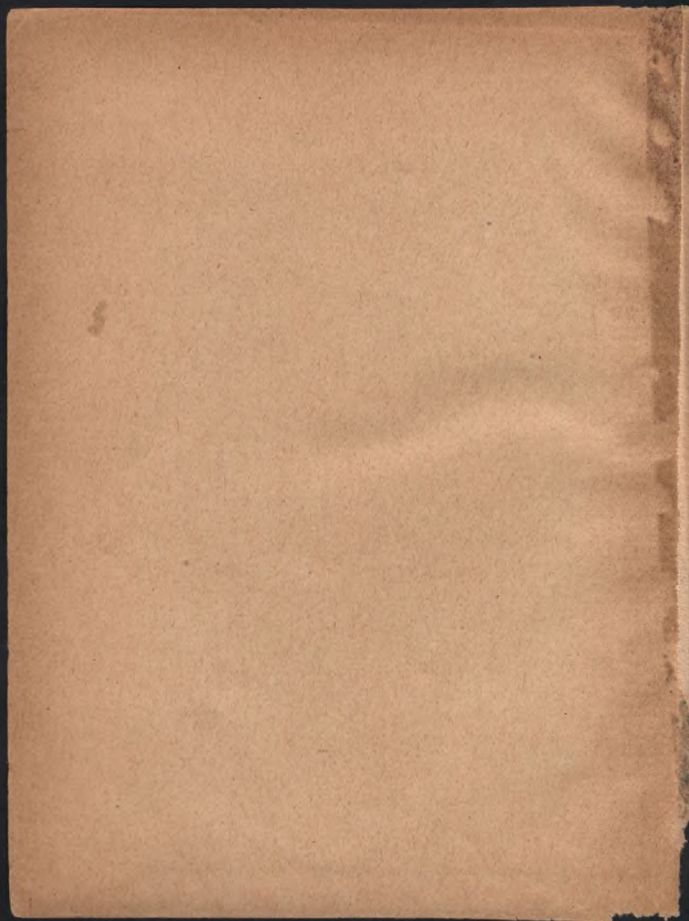
M
52.487
CSZK

RAINER M. RILKE

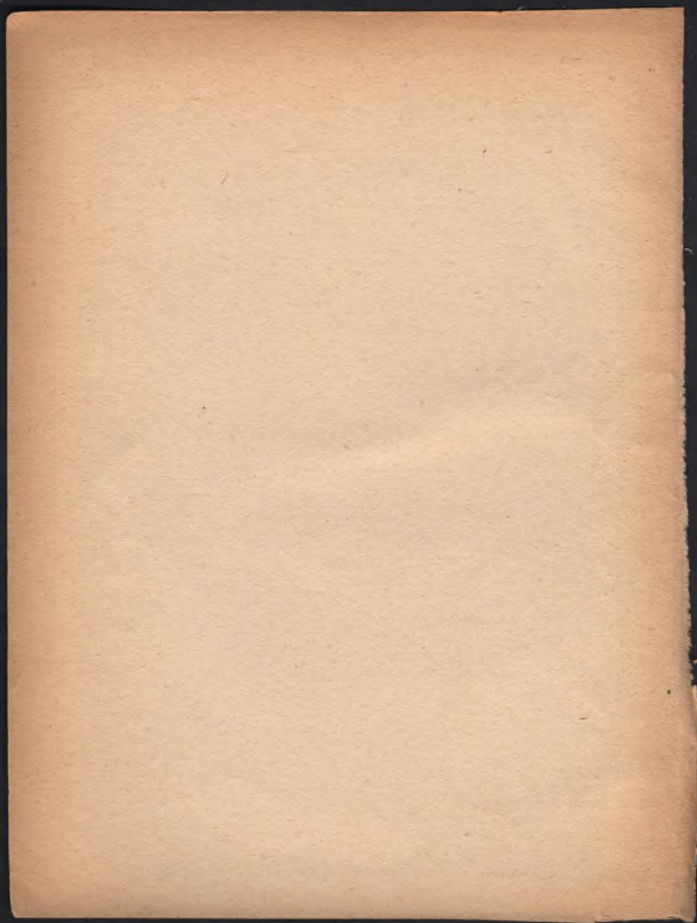
VEGH

90.-
9.-

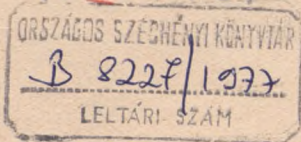

RAINER MÁRIA RILKE
IMÁDSÁGOS KÖNYV

FORDITOTTA
KÁLLAY MIKLÓS

GENIUS KIADÁS

M 52.487

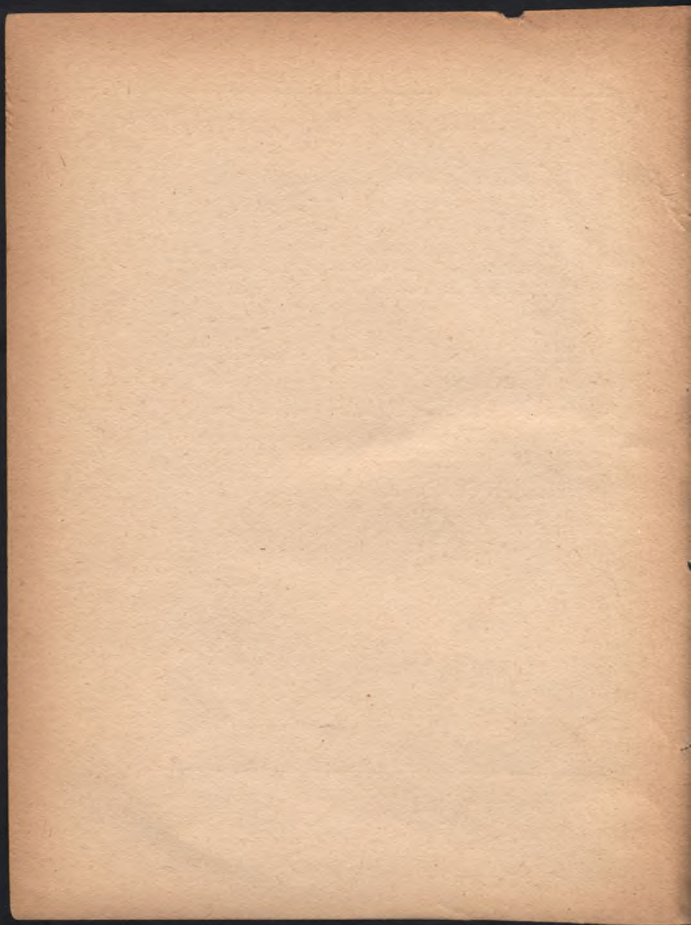
IMÁDSÁGOS KÖNYV

MELYBEN EZ A HÁROM KÖNYV FOGLALTATIK:

A SZERZETES ÉLET KÖNYVE

A ZARÁNDOKLÁS KÖNYVE

A SZEGÉNYSEG ÉS HALÁL KÖNYVE

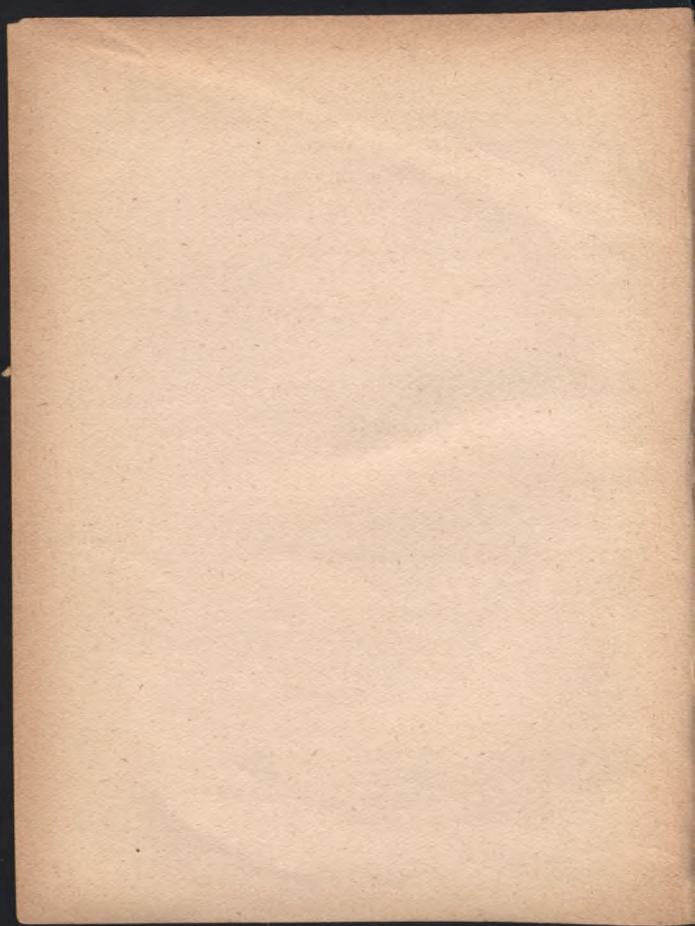
Rainer Maria Rilke „Imádságos könyve“
Kállay Miklós fordításában, ezen a rendes
kiadáson kívül kétszáz példányban meritett
papíron készült; ebből 30 példány egész
bőrbe kötve, kézzel számozva és az író
kézjegyével, 170 példány pedig félbőr-
bötésben. — Az egész és félbőrkötéseket
Leidenfrost Sándor, a papirkötéseket Végh
Gusztáv tervezte, a nyomdai munkákat
Weiss L. és F., a kötéseket Gottermayer
Nándor készítette 1921-ben.

119024 WEISS L. ÉS F., BUDAPEST, V. KORALL-UTCA

ELSŐ KÖNYV

A szerzetesélet könyve.

(1899)

Az óra kondul, az ércritmusok
Ezüstverése szivembe kap,
Megreszket a lényem; most érzem: tudok,
Kezemben a duzzadó nap.

Mindent csirájában lestem el én,
Még mind szunnyadt a lét,
Szemem érett s kényére idézi elém
A tárgyakat hű araként.

És mind megnő, ha halk égi színek
Fényével festem aranyalapon,
S tartom magasra, tán valakinek
Lelkét vele megválthatom.

Egyre távoluló gyűrűkbe futom
Az éltem a dolgokon át,
Megfutni a végsőt aligha tudom,
De meglépem az első fokát.

Az Isten, ez őstorony égbe csikar,
Körülte kerengek, s évezerek
Peregtek azóta, s én sólyom vagy vihar,
Vagy nagy, nagy dal lehetek.

Van sok testvérem szörkámzsákba délen,
Hol klastromokban hűs babérfa diszlik,
Kik álmodoznak szép madonnaképen
S én mind, mind ifju Tiziánnak érzem,
Akikben Isten lángba izzik.

De bár magamba hullva is kutassam,
Az én Uram sok bús gyökér bozótja,
Mely a homályos mélyet issza lassan.
Én hő öléből lendülök merészen
És sok galyam csak olykor-olykor érzem,
Ha int a mélyből szélben ringatódzva.

Kényünk szerint nem festhetünk mi téged
Halk, nagy derengés, melyből kél a nap.
Vén csészékből szedünk szint, régi éket,
S amelybe szented elrejtette képed,
Kezünk a régi rajzba kap.

Elédbe képet építünk falakra
Ugy, hogy körülted már száz fal dagad.
Jámbor kezünk az orcád eltakarja,
Mihelyt szivünknek feltártad magad.

Oly jó, ha titkos alkonyóra reng rám,
Amelyben minden érzékem kitágul
S mint sok rég irt levélből úgy kitárul
Az életem s rajt lelke elmereng tán
Mint átélt múlt, messze, szép legendán.

S ilyenkor érzem, hogy még második,
Időtlen, végtelen életre van terem,
És mint fa, mely a holt fiu sirján terem
És dús lombjával zúgón álmodik,
Az álmod olykor végig érlelem,
Mit az, kit sok forró gyökérbe fonva
Őrzök most, elszórt dalba, bánatokba.

Isten, ki szomszédom vagy, néha tán
Fel is kopoglak hosszú éjszakákon,
Mert lélegzésed ritka, úgy találom,
És oly magad vagy a tágas szobán.
S kérned ha kéne, senki sem neszel
És nincs ki nyujtsa egy italt kezvednek,
Csak ints nekem, én virrasztok, szeretlek,
És ott vagyok mindig közel.
Közénk csak egy vékonyka közfalat
Sodort a sors — véletlenül,

És más se kell, csak egy hangos szavad
S menten ledül
Oly némán, nesztelen.

Százféle képed egy-egy téglá benn.

Es minden képről más neved dereng le.
S ha bensőmből a fény kiszáll örökre,
Amelyben őrzött lelkem lángos öble,
S mint csillogás ül minden képkeretre,

Bénult érzékem mind álomra dőlhet
Hazátlanul és elszakítva tőled.

Ha egyszer úgy rám teljes csönd borulna,
S a sok véletlen némaságba fulna
És nem zavarna száz szomszéd kacaj
S mit érző érzékünk ébreszt, a zaj,
És nem gátolna sok titkos moraj,

Ugy jönne tán százszorozó eszmeraj,
S fenékig tudnálak gondolni téged
S birnálak, csak mig egy mosoly sug bókot,
S mindenre rácsókolnálak, mi élet,
Mint hálacsókot.

Most élek épp, hogy a század lekordul,
S egy roppant lapnak érzik hűs szele,
Amelyet Isten és én irtunk tele,
S mely fenn, magasan titkos kézbe fordul.

És már uj lapnak tündöklök le fénye,
Amelyen még minden lehet.

Sok halk erő egymás hatalmát mérve
Sötéten néz farkasszemet.

Igy olvasom s így ten szavad kiált,
Sok alkotásod régi krónikája
Mikkel kezded forró formákba vájta
Sok bölcs határral semmiből a létet;
Holt halkán és fenhangon mint az élet
Csak mondtad: „Lenni“ s ismételted újra.
De tör előzte az első halált
És sok körödbe rést rombolva tépett.

Sikoly kelt útra
S a hangok árja tőle szerteszállt,
Amely csak akkor gyűlt felettünk,

Hogy téged mondjon,
Hogy téged hordjon
Hid minden örvények felett.

S amit rebegtünk,
Csak ősneved
Egy-egy darabja.

A sápadt Abel így beszél:

Már nem vagyok. A bátyám olyat tett velem,
Amit nem láthatott szemem,
A fényt előlem eltakarta,
Arcomat kioltotta arca.
S most más nem él,
Ő egymaga van,
Mert lennie kell még biztosan.
Nem bántak véle úgy, mint ő velem.
Az ő haragja éktelen,
És néki minden utban áll.
Ezért lesz sorsa sorsom: a halál.

Ugy érzem bátyám mint ítélet
Őrt áll ma fenn,

Én rám az éj gondolt s idézett,
Ő rája nem.

Te mély homály, amely kiváltott,
Jobban szeretlek mint a lángot,
Mely bárha

A világ határa,
Csak egy csekély körnek ragyog
S kivüle minden lény előtt titok.

De a homály mindent magába rejt
Benn élek én s száz állat, forma, sejt,
Embert, hatalmat
Hord méhe, az ében.

S mi titkos erők és mily csoda alkat,
A szomszédombba ki tudja mi alhat?

Hiszek egy éjben.

Hiszek mindent, mit nem ejtett száj ki,
Mit csak szabadon sejt szent érzélem,
S mit még akarni sem mert soha bárki,
Kezemben kiserked önkéntelen.

Én vágyom a vágyam és végigiramlom
tettre vivő,

Nagy utait,
S ha csendbe, lágyan elér a késedelmes idő,
Mely már közelit valamit,
Az avatottak közt legyek elül,
Vagy szüzegyedül.

De mindig úgy tükrözzelek teljes valódban,
S ne érezzem soha ifju erőm halóban,
S tarthassam képedet, mely sulyos, ingó,
Nyiljak ki, mint a bimbó,
Sehol se hunyászkodjam kushadón,
Mert akkor színlelek, ha görnyedő vagyok.
S jobb ha nyiltan ragyog
Orcád előtt valóm.

Vágyom leírni magam,
Mint képet, mit elnéztem hosszasan,
Mint szót, mely bennem megfogant,
S anyám arcát, a méla jót,
Mint mindennapi italom
És mint hajót,
Mely alattam rohant
A leghalásabb, vad viharon.

Látod, mi sok vágy kábit!
Akarom a mindenek vágyát
Es minden végtelen bukás homályát
Es minden lendület fénysziporkáit.

Oly sokan élnek, s a vágyuk semmi.
És mi kell őket királlyá kenni?
Pár ócska óhajtás, ostoba oltár.

De kedved mindaz öröme kelti,
Ki szomjaz és szolgál.

Mert örülsz te, ha lényed bárki
Áhítatában eszközzé lett.

Még forró vagy és az idő se késett,
Vajudó voltod mélyére szállni,
Hol nyugton feltáru az élet.

Épitünk rajta reszkető kezekkel,
S mint téglá gyül atomra uj atom,
De kit halandó ugy sem épithet fel,
Te vagy a Dóm.
S már Róma rom,
S mi a világ?
Tünő virág,

S előbb a porba hull,
Hogy sem tornyidra ércetető borul,
És a zománcos, dús diszrengeteg
Között sugárzó arcod felremeg.
De néha jó az álom,
Mikor belátom
A roppant tért
Öbléig a menyhorgadásnak,
Hol a tető aranygerinccel véget ért
S látom, érzéseim
Mint vésnek, ásnak
Utolsó ékein.

A karhatunk, tudom bizonynal
Abból, hogy már akartak Téged,
Bár elkerüljük mind a mélyet,
Ha a hegy öble telt arannyal,
Bár bányász lába sem tapossa,
A viz egyszer napfényre mossza,
Mert körmét kőbe vájja vérig,
A drága érig.

Es bárha vággyal el sem érik
Az Isten érik.

Ki életének sok fáradt fonákját
Testvéries, boldog jelképbe fűzi
S a sok garázdát
A kastélyából mind kiüzi,
S ha ünnepel, vendégül lát Te Szűzi
Midőn a halk est szánt szelid barázdát.

S a társa vagy, magányát enyhitő
S központra lel sok fáradt monológja,
Mellyel neved bűvös körökbe fogja
S körzője a kitárt karu idő.

Mit bolyg kezem sok bús ecset felett?
Ha festelek s te meg se látsz s nagy
árván

Ugy indulsz félve értelmem határán,
Mint ár, mit rojttal száz sziget szegett.
A tér vagyok, nem rebbenő szemed
Sugárát járván.

Már nem ragyogsz, mint fényfelhőid szive,
Hol angyaltáncok zengő, öblös íve
A végtelent zenével issza fel.
Most ülsz végső lakodban, elvonultan,
S mert tépelődőn hallgatásba hulltam,
Egész eged mint fül belém neszel.

Te aggodalmas! lásd rajtad törik meg
Érzékem mind, mint tengeráradat
S mert hószin szárnya kelt érzelmeimnek,
Körülkeringik arcodat
És oly közel, hogy szinte rátapad,
Előtted lelkem csöndruhában áll,
Es imám, mit még bimbóban talál
Szemed, megéri rajta, mint a fán.

Álmod vagyok, ha álmodol talán,
Virrasztni vágyol? Én vágyad vagyok,
S minden nagyon hatalmam van veled.
Valóm mint csöndes csillagkör ragyog
Idő, rejtelmes városod felett.

Az életem nem ez a szorgos óra,
Mely egyre gyors iramba lel,
Vagyok fa önmagamnak árnyalója
Sok szám közül csak egyik, mely ha szóra
Nyilott, a legkorábban hallgat el.

A halk szünet vagyok két hang között,
Mely lágy összhangban békét nem kötött
Mig egyik reszketőn másikba hal,

De a homályos hangközök mögött
Nászcsókba ful.

És szép tovább a dal.

Ha messze ott nőhettem volna fel,
Ahol könnyebb a nap s karcsubb az óra,
Számodra szent ünnepet leltem volna,
S ha tartanálak, sose fogna el,
Mint néha elfog most a félelem.

Ott tékozlón szórtalak volna körbe
Végtelen, jeltelen Jelen.
Es mint a lapdát
Dobtalak volna fel ringó gyönyörbe
Hogy jöjjön egy, ki várja nagy szorongva,
El mikor kap hát,
S eléd ugorjon mint a szolgál,
Te dolgok dolga.

Kezembe felragyogtál volna
Mint a penge.
És szinarany gyűrűbe fonva
Tüzed kizengne,
S úgy szikráztatta volna gyenge
Hónál hószerűbb kéz.

Lásd képed most csak pár falat tetéz.
Ott vásznam a menybolt lett vón egész
S ezer formád forrt volna, mint merész
Titán agyában ; Lettél volna vész,
Számum, mely izzó pusztában tenyész.
Vagy meglehet.
Csak leltelek, mint aki földre néz.

De egy barátom sincs velem,
Kacajuk se hallom, elmentek előre
S te fészkedből úgy hultál ki a kőre,
Mint madárfiók, melynek sárga csőre
S nagy, tág szeme úgy, úgy fáj nekem
(Tulbő számodra a kezem)
Ujjam a forrásból merit egy csöpp vizet,
S lesem, hogy lihegő csőrödbe cseppen,
S zugó szívem érzi, hogy piheg kis szived,
Mért félünk mindaketten ?

Én megtalállak minden tárgyba rejtve
Melyekhez jó s mint testvérük vagyok.
Te vagy minden csöpp lény csirázó sejtje,
S nagyságodban megnőnek a nagyok.

Iz a csodás erők játékos kedve,
Igy minden tárgynak nem szolgálna más
Gyökérbe gyűlve, törzsben eltemetve,
Sudárcsucsokban mint feltámadás.

I
fju testvér szava:

Ugy elfutok, úgy elfutok,
Mint gyér fővény futhatna csak.
Egyszerre annyi érzékhez jutok,
És mind másképen szomjasak.
S mért kell, hogy testem annyi tájon
Fájjon és égjen,
De legjobban a sziv közepében.

Most halni vágyom. Hagyj egyedül,
Mert hiszem, hogy ma félni merek,
Oly végtelenül,
Hogy megpattannak benn az erek.

Uram, lásd uj pallér jön rakni rajtad,
Kit tegnap még gyerekként anyja altat,
S asszonykéz füzte két kezét imára,
Mely érzem, már hazug lesz nemsokára.

Mert vágyik a jobb kéz a balt lerázni
És vágyik védeni, vivni, vitázni
Ha a karon magában úr lehet.

E homlokot tegnap még mint követ
Az ér sodrán napok mosták kerekre
Minden nap egy-egy habfodrot jelentve,
Melynek más vágya nincs, mint hogy nevetve
Benn tükrözzék az ég, mely rajta ég.
S ma még
Rá egy világnak multja széled,
Mint kérlelhetlen, zord ítélet
S birói szózatában elmerül.

De már uj arcon éled uj ígézet
E fény előtt más fény se fénylett,
Se könyvben ily szó kezdetül.

Legenyhébb törvény mily szeretve féllek,
Amely ellen küzködve értünk,
Nagy honvágy, melyet nem pezsgett ki
vérünk,

Erdő, melynek végére el nem értünk,
Te dal, melyet minden csendből kiértünk

Homályos fészek,
Hová hajszolt vágyakkal hunyni tértünk.

Oly végtelen hatalmas volt a kezdet,
Mellyel létünkben kezdted fakadt,
Napodban törzsünk mély gyökért eresztett
S dus lombunk olyan duzzadttá dagadt,
S alkottál embert, angyalt és keresztet,
Hogy bennük nyugton teljesítsd magad.

Nyugtasd most lanka églejtőn kezéd,
S türd a homályt, mit árnyalunk neked.

Kézművesek vagyunk, serény kezünkön,
Épülsz te karcsu, szép középhajó.
És néha messzeföldről mesterünk jön,
S fényszikraként száll szét száz szellemünkön,
S egy uj fogást tanít a bölcs, a jó.

Kezünkben lomhán lóg a lusta csákány,
Lábunk alatt a lengő létra fél,
Mig jó egy óra ajkát csókra tárván
S te ugy szállsz hozzánk hús sugára szárnyán,
Mint tengerekről száll a szél.

S hangos pengése kel csákányfokoknak,
A bérc-zugok zugó visszhangja vagy,
De megpihennünk csak homály ha hagy.
S jövő formáid halkan hajnalodnak
Isten, te nagy.

Te olyan nagy vagy, hogy hozzád közel,
Már meg se látszik én csekélyke lényem.
Oly nagy homály vagy, hogy derengő
fényem

A széleden haszontalan veszel,
Akaratod mint hullám dől keményen
S benn minden nap sirjára lel.

Csak vágyam ér az ajkadig ma fel
S mint minden angyalod legszebbje áll ott,
Még ismeretlen, sápadt, meg se váltott
S előtted halkan szárnyra kel.

Mert unja már e partatlan futást,
Melyen sápadtan usztak át a holdak,
S a száz világról nyert csudás tudást
És vágyik lángszárnyakkal, mint a holtak
Árnyékos arcod gádorában állni

S szürkés szemöldöködről eltalálni,
Lesujtanád-e őt is kárhozottnak?

Óh annyi angyalod kutat ma fényben,
És homlokuk hűs csillagokba szédül
Téged tanulva minden fénybeszédből.
De nékem rólad róva költeményem
Ugy rémlik, bizva balgatag reményben
Távoznak tested omló köntösétül.

Aranyba csak mint vendég rejtezett
Valód. S csak egy korszaknak, mely imádva
Könyörgött hozzád száz márványimába,
Ragyogtál mint kométáknak királya
Arcodra öltve lángsugár-mezed.
De honn vagy most, hogy e század veszett,
S a század, amelynek én vagyok siráma,
Egész sötét s ébenfa a kezéd.

Ez Michelangelo századja tán,
Melynek hírét vén könyvekben lelem.
Hatalmas volt ő, szörnyű, szertelen,
És mint titán
Túlnőtt minden határon, méreten.

Ő férfi volt, kit visszahord e lét,
Midőn egy kor minden tűnő becsét
Még egyszer megmarkolja alkonyán.
Ilyenkor sulya egy vállat nyom ám!
De Benne keble mély ölébe szállt.
Előbb a lét még kusza kedvre vállt,
S mi benne élt, az élet tiszta telje,
S a vágy, hogy mindezt tárgyként átölelje,
De Isten im vágyán túl égbe nő,
S azért imádja gyülő gyüloletje,
Mert ilyen el nem érhető.

Az Úr fájának e dús ága, mely Itáliába nyúlt
Fehérbe sápadt,
De már virága hullt
Korán érő gyümölcsre vágya támadt,
De jaj, virágzásába fáradt
És már gyümölcsöt sose hoz.

Az Úr Tavaszát küldte csak ide
S csak fia, az Ige
Teljesedett.
És lelkesedett
S szállt minden erő e fénylő fiuhoz
S dőlt hozzá ezüst s aranydalú him

Kincs, ék, rubin.
S mint Cherubim
Zengte minden dicséretét

Halk illatot pergetve szét,
Mint legrózsább rózsa,
Ölébe tért
Sok bujdosója.
S burkoltan s váltig változóba
Szállt minden Idők szökellő szaván.

S szerették az áldottá ébredt,
A félénk s félő fénybe révedt
Szület, kit angyal üdvözölt
E nyiló s mégis titkos éltet,
Amelybe száz út ütközött.

S hagyták: járjon lebegve, lépve,
És sarjadjon mint ifju év
S így lőn szolgáló Mária-léte
Csodás mint nagy, királyi név.

S mint ünnep nap harangzugása
Nesz szállt át minden ház kövén.
S az egykor ábrándos leányka

Ugy elmerült áldott ölen,
Ez égi egytől úgy betöltve
S oly ezrekért alkotva várt,
Hogy minden fény rá hullt ömölve
S mint szőlőhegy rakodva állt.

De mintha terhelnék a dus gyümölcsfüzérek
S nyomná romhalmaza lugasok
rädültének

S a sok csendben elcsendült ének

Megvérzené;

A Szüzet olykor bús órák keserve,

S a legnagyobbat még terhül viselve

Sebek sejtelme

Égeté.

Két üres keze szótlan szétterülve

Várt csendesen.

A Legnagyobbat jaj még meg se szülte,

S az angyalok gyűlnek körűlte

S állnak vigasztalan s félelmesen.

Igy festették őt, főleg egy gyakorta,

Ki forró vágyat napfényből lopott,

S minden rejtélyből tisztábban ragyogva

Előtte egy sem ért a fájdalomba;
S könyekbe telt el teljes élte sodra
Mint akivel a köny kezét fogott.

S ő hét fájdalma legszebb földi fátyla,
Mely bágyadt árnyu ajkára simul,
És rajt szelid mosolygássá csitul
És süsse bár hét angyal gyertyalángja
A titkán hajnal nem pirul.

A z Úr fájának egy más ága van
Magános ág, mindig rokontalan,
Mely egyszer zsongó, nyári diszbe
zsendül,
Egy országban, hol minden ajkon csend ül
S mindenki oly magános mint magam.

Mert megnyilatkozás magánosoknak
Juthat ki csak. S egykép magános soknak
Több rész adódik, mint az árva egynek,
Mert mindegyiknek más Isten jelent meg.

Mig csaknem sirva rájöhetnek,
Hogy száz határán képzeletnek,
Kit megtagadnak vagy szeretnek,

Át száz lárváján száz szerepnek
Az Ur csak egy hullámba váll.

S ha legvégső imája száll,
Ezt sugja minden látó szája:
Gyümölcsöt hord az Isten fája,
Tornyot, harangot szertehányva
Jön uj napok csöndes homálya
Hol minden óra értten áll,
Gyümölcsöt hord az Isten fája,
És lát, ki önmagába száll.

En nem hinném, hogy a kicsiny halál,
Amely fölött szemünk naponta elnéz,
Ránk vészthozó marad s gondunkra váll.

Mögöttünk lappang s oly ásitva áll.
Még élek s életemnek háza nem kész
S vérem tovább rózsás mint rózsaszál.
Értelmem mélyebb, mint e játszi tréfa
Mellyel felszünk tükrében tetszeleg.
És bennem él a
Világ, melyből kizökkent téveteg.

Kóbor barátok vándorolnak épp
 S a visszatérésüktől fél a nép.
 Ki tudja, egyaz tér-e vissza mindig,
 Vagy más tiz, száz, ezer, ki majd belép
 A sárga kéz ismerős csak neki,
 Mely oly közel kinyul s csupasz,
 Az, az,
 És mintha egy kámzsából nézne ki.

Mit tennél Isten, ha holt volnék?
 Korsód vagyok, (ha szétomolnék),
 Vized vagyok, (ha megromolnék),
 Ruhád, műved, min dolgozol még,
 Nem élhet értelmed se tul.

És nincs más házad hajlokul,
 Hol meghitt szó köszönt legottan
 És fáradt lábadról, ki voltam,
 A bársony szandál is lehull.

Széles palástod elbocsát
 S tekinteted, mely bennem évek
 Során párnát lelt szenderének,

Jön majd s engem keresve tévelyg
S napszálltakor fáradt fejének
Rideg kő nyújtja vánkosát ?

Uram, mi tévő lész ? Én félek.

Parázs vagy, mely duruzsol halkan
S hül minden kályharács mögött.
Tudat nincs nem korhoz kötött.
S te a homályos öntudatlan
Vagy két örökléted között.

Te vagy a kétséges s a kérő,
Kiből minden tárgy súlyt merít,
Szó, zengő szólamot kísérő,
S mind reszketőbben visszatérő,
Hatalmas hang ha kényszerít.

És nincs ki másként ismer itt :
Mert nincs dus kincsekhez közöd,
Csendben gyűjtesz egy élten által,
Vén zsellér vagy hosszú szakállal
Két végnélküli lét között.

I
Ifju testvérhez.

Tegnap gyerek még, kétség szállt ma rád:
Hogy véred tán vetélt vakságba tesped,
S nem kéj, csak halk öröm, mit sejt a tested,
Vágyol mint vőlegény, ifju barát,
S szemérmed lesz majd szende, szűz arád.

De rád a nagy gyönyör szintén sóvárog,
S feléd száz meztelen hókar repül,
Szentképek sápadt arca, mint zsarátnok
Titkos tüzeiktől áthevül.

Érzéked mind táncos kigyóként tátoz,
Mit biborával bűvölő dal átfog,
S a tamburin ütemre megfeszül.

S egyszerre oly magad vagy s rád merednek
Gyilkos tüzei két gyűlölt kezednek,
Ha akaratod most nem tesz csodát:

— — — — —
De im Istenről hírek settenkednek
Zord véreden, mint bús utcákon át.

I
Ifju testvérhez :

Imádkozz akkor úgy, mint az tanít,
Ki már bejárta bolygó utait,
Chaoszból megtért és most száz alakba,
Hogy ott ég minden méltósága rajta,
Aranymezőkön hűs templom falakra
A Szépet festi lángpallossal itt

Ő oktat így, mondd :

„Bizz bennem nagyon

Mély szellemem, mert nem vezetlek félre :

Oh annyi nesz motoszkál itt e vérbe,
De érzem én : lényem vágyból vagyon.

És nagy komolyság sulya tör ma rám.

És árnyékában hűs az életem.

Először most vagyunk így egymagán

Én és ez érzélem,

Mely lányosan néz, révedőn.

S egy asszony áll ott a szomszéd mezőn,

Ki nékem hervatag leplekben int.

S te távol földekről beszélsz megint

S az én erőm,
A dombtetők felé tekint.

Zsong bennem Himnusz annyi s hallgat,
Tartásom oly büszkén ragyog,
Hogy benn érzékem mind elalhat:
Te nagynak látsz s kicsiny vagyok.
Rámismerhetsz homályosan tán
A térdeplő tárgyak között
Azok nyájak s legelnek lanyhán
S kihajtom mind, ha est köszönt.
S ott járok én a nyáj megett.
Sötét hidak tompán dörögnek,
S a füstje felvert porködőknek
Elrejtí megtérésemet.

Urunk órád értelme égett,
Midőn formába forgás végett
Az ürbe lökted alkotó Igéd,
Sajgó seb volt a semmi néked
S te a világgal hűsítéd.

Es most köztünk halkan heged

Mert lassan felitták a multak,
A forró lázak elcsitultak,
S érezzük már, amint halkulnak,
A higgadt érveréseket.

A Semmin hűs ivként időz
A létünk minden rést takarva,
Amig te a bizonytalanba
Arcod vak árnyában kinőssz.

Kik csak kezük kiterjesztették
Nem érve sem kort sem határt,
S kezük távol a csönd testére tették
Oly tájon, mely nem lelt nevet még.
Ahol még a madár se járt,

Mint napi áldást úgy rebegték
Neved, mely szájról szájra járt.

Imát szerez csak százezerszám
Kezünk. Oly áldott, éltető
Fohász, mit már alkotni elszán
És fessen vagy magot vessen tán,
Ha egyszer megrezzent a szerszám,
Nyomán jámborság bujt elő.

Idő környez száz változatban,
És hallunk róla széltiben.
De munkánk régi s változatlan
S az Úr, tudjuk körül leng halkan,
És rajtunk köntösként pihen
S erek vagyunk mi mint bazaltban
Az Úr kemény fönségiben.

Neved fehér világot éget
Épp homlokunk fölött.
Es arcom im a mélybe révedt
Előtted gyorsan jött ítélet,
Akit titkos hatalmu végzet
A földre s rám lökött.

S hová már szállottam szorongva,
Az időből kitolt kezed.
Megtört csöndes csatád dorongja,
S homályod békésen borongja
Most át gyöngéd győzelmedet.

De nincs benned rólam tudat,
Mert nagy szemed mást nem mutat
Csak éjt, mely árnyba fon.
Fogsz gyöngéd ujjakon

S hallgatod, kezem hogy kutat
Vénhedt szakálladon.

Szóltál: Legyen világosság!
És lőn idő. S csend volt sokáig.
És ember lőn, midőn a másik
Szód harsant, mely még ránk homálylik.

De harmadik ne szóljon hozzánk

Légy néma, — esdek én gyakorta,
Ki nem tud csak pár jelvetést
Csak álmod ad kezedbe kést,
Hogy hallgatásod egybe hordva
Hegyekbe s homlokokba vésd.

Légy menedék, birjunk a dühhel,
Mely eldobott nemmondhatót
S az Édenkert vak éjbe tünt el
Te légy az őr a görbe kürttel,
De hogy fujtad csak monda volt.

Te jársz, kelsz és ajtók csapódnak,
Oly halkan, szél se kél Uram,
Te leghalkabbja halk lakóknak,
Ki halk házon halkan suhan.

Oly könnyű összeszokni véled,
Szemünk a könnyből föl se reng,
Ha megszépíted mind a képet,
Melyekre kék árnyad dereng,
S zeng minden tárgynak hangja téged,
Csak néha halk, csak néha cseng.

S ha néha elmélyedve nézlek,
Örök formád csak szerte hull,
S tünsz karcsu hamvas őzikének,
S a lényem erdő s ráborul.

Kerék vagy, melyen állni félek,
Sok árnyas tengelyedből folyton
Nehéz lesz egy-egy s már alig
Hogy nagy távolból hallatik,
S dusan dagad sok drága dolgom
Fordulattól fordulatig.

Te nagy mélység felérsz az égig,
Torony s buvár irigyenek,
Ki feltárod magad fenéig,
De ki, titkát gyávák ha kérdik
A hallgatásban kéjeleg.

Ellenmondások rengetegje
Kisdedként dédelgetlek én,
Kinek száz szörnyű átka telt be
Hatalmas nemzetek fején.

Neked fűzték az első könyvet,
S az első kép téged remélt.
Te bimbóztál kéjt s kusza könyvet,
Sulyodtól ércigába görnyedt,
Ki téged a hét szinte könnyed
Teremtő nappal összemért.

S elkallódtál ezrekbe veszve
És minden áldozat kihűl,
Míg sulyos templomrejtekekbe
Aranykapuk közt ébredeszve
Uj istenfélelem szerelme
Uj alkattal nem vett körül.

A nagy rejtély vagy, tiltva titkod,
Idő is félve illete.

Oh mily pompás életre hívott
Egy órán, mely feszülten ízott,
Kézem kevélyült ihlete.

Remekbe rajzoltam sok éket.
Előttem száz gát semmivé lett,
De tervem sorvadozva gyengült,
S tövisbozótként bogba ferdült
A rajz sok íve s halk vonása,
Midőn egy áldott markolásra,
Mely bennem öntudatra éledt,
A formák legforróbbja rezdült.

Belátni nincs erőm, hitém,
És mégis érzem, kész a művem,
De én még másfelé merültem
Csak egyre újra építem.

Igy dolgozom naponta lenn,
S fölém burkot borít az árnyam
S bár muló por vagyok, hanem
Ha festek, ünnepdélután van
S úgy tündöklöm feléd imámban,
Mint ujjongó Jeruzsalem.

Az Úr bennem várat rakott,
Ki száz nyelven megvallni vágytam,
Zsong itt Dávid zsoltára lágyan,

Feküdtem hárfahanghomályban
S beszíttam az estcsillagot.

Utcáim mind keletre néznek,
S ha rég elhagytak mind a népek,
Nagyságom mind jobban telik.
Még léptük itt leng mint az álom
S magányom százszorzón kitárom
Egy kezdettől más kezdetig.

I dők sok ostromlatlan vára
Ellenre nem vágyott szived?
Csak tartott volna Ő megszállva,
Mig szállt egy hosszú évtized.

S mig ajkakon gyötrőn a gyász
S éhség nem gyújtott átkokat;
Falak körül tájként tanyáz,
S tartós vendéget lát a ház,
Amelyet ő meglátogat.

S láthatja a tetőkre felgyűlt
Várnép a tábort széltibe,
Nem fárad, nem fogy, meg se gyengült,

Ijesztőt, kémet ő sosem küld
S csábitot a vár népire.

A faltörő kos ő s ha lendült,
Munkáját szóltan végzi be.

Röptömből földre szálltam im,
Mely végtelenbe reng,
Dal voltam s Isten volt a rím,
Mely még fülemben cseng.

Leszek megint halk s egyszerű
És nem szól néma szám.
S lehajtott arcom elmerül
S csügg uj és jobb imán.
És mindenkit felráztam én
Es hívtam, mint a szél.
Fenn jártam s angyal szállt elém,
Hol semmivé foszló a fény. —
S az Úr mély árnyban él.

Sudár csucsán az angyalok
Szellőként inganak,
Hogy kusza galyiról valók

Álmukban sejtve csak.
A fényt bizóbb szív érzi fel
Ott mint a zord erőt,
S a szomszédjukban Lucifer
Tart égi pihenőt.

Fény fehér fejedelme ő
S arcával egyenest
A semmi nagy fényébe nő,
S a fény oly arcát perzselő,
Hogy hűs sötétet esd.
S Isten, kit fény s idő imád
Lángját lobbantva csak,
S mert kínjában gyakran kiált
S gyakran kínban kacag,
Hatalmában hisz legkivált
S üdvén csügg álmatag.

A vén idő perem lehet
Egy sárgult könyvlepon,
Fényes palást, mit elvetett
Az Isten aznapon,
Hogy röpte már gyötörte őt
Örök magasokon,

S rejtőzve minden év előtt
Haja, mint gyökér szerte nőtt
Az összes dolgokon.

Rezg éltemen épp oly sápadt sugár
Mint minden ős cárak halálos ágyán,
Hatalmam még csak számat hagyta árván
De száz országom két földrész határán
Mögémbe gyűl szörnyű halomba válván,
S érzékem még mind gögős gosszudár.

S imázva még mindegyik egyre épít,
Épít szünetlen, míg e szürkeség itt.
Már szinte naggyá s széppé foszol át.
És mindarra, ki bízva hajtja térdit,
(Titkon s magára más szemet se térít)
Mit kék s arany ciráda ékit,
Borít száz tarka kupolát.

Mert templom, szent monostor, zárda,
Mi más, míg kő a kőre nőtt.
Mint zengő vígasz, égi hárfa,
Mit bús kéz penget üdvre várva
Királyok és szüz nők előtt.

Az Úr parancsolt: véssem kőbe:

Kegyetlenség királyi kincs.
Szerelmek angyal hírvivője,
Iv, mely nélkül a mély időbe
Más híd többé számomra nincs.

Az Úr parancsolta, hogy fesse:

Idő fáj nékem legkivált,
S én fogtam, hogy öblébe vessem
Nőt, sebhelyet, mely ég tüzessen,
A dús halált, (hogymegfizessen)
S tivornyás várost este resten,
S a tébolyt és a sok királyt.

Építsd! — az Úr parancsot ad ki:

Vagyok korok királya tán
De néked ám csak szürke társ, ki
Magányod méri egymagán,
Vagyok szem s pillám óriási . . .

S a szemem végtelenbe lát ki
Örök létek hosszu során.

Tenger tudóst temet terhével
Neved mint ében éjszaka.
Kelt benned szüzek illata,
Sok vertezüst vértű vitézzel
Te csillogtál csengő csata.

Mérhetlen, ívelt csarnokodnak
Hosszában költők rezsgenek,
Királyi zengő szólamoknak,
Mélységes, méla mesterek.

Te vagy a langyos alkonyóra
Minden költőnek ihletül,
Az ajkak álmos árnyalója,
Lelt kincsként jössz nekik kapóra,
S mind pompával pántol körül.

És százezer, szent hárfa hangja
Lendít halk halgatáson át.
Sok vén szeled kuszán kavarja
Minden dologra és darabra
Fölségednek fuvallatát.

A költők téged szerte szórtak,
Sirásaik vésszé vegyültek,
De én megint csak összegyűjtlek
Edényt szentelve szent valódnak.

Szálltam szárnyán száz szélviharnak.
Mely örvényén téged kavart
S bárhol talállak, egyberaktak.
Kehely voltál a vézna vaknak,
Szolgáid mély rejtekbe raknak,
De koldus tárt karjába tart,
Gyakran gyerekszívben kutatlak,
Mely lényedből nagy részt takart.

Lásd, buvárod híven kitart.

És mint a pásztor jár s kezével.
Borít magára rejteket.
(Téritsd el a tekintetet,
Mely hozzá oly bántóan ér fel)
Mert álma, hogy téged megérlel,
S te őt teljessé érleled.

A szentélybe néha néz a nap,
S képek, formák falakká válnak,
És szüzek, szentek táborának
Bozótján mint kitárult szárnyak
Ajtók arany táblája csap.

S hol széle oszlopsorba kap
Ikónok közt elvész a fal,
Körül kő halk ezüstbe hal
S mint kórús a magasba csap.
Majd ívbe ferdül s mélyre csal
És mint előbb még szótlanabb.

S felül kéken, mint éjtidő
S mint holt arc szintelen,
Leng szép arád, az égi nő,
Piros pitvar s hűs harmat ő,
Mező, melynek virága nő
Körülted szüntelen.

S a kupolát tág körbe fenn
Fiad ragyogja át.

S te ülsz a trónon, mit szemem
Szent borzalomba lát.

Mint zarándok, ki utra megy,
Beléptem, s égetett
Sebem, mit szurtál sziklahegy.
Hét gyertyát gyújtok én neked.
Sötét valód, mint anyajegy,
Látom, minden képen hagy egy
Bús, barna bélyeget.

S ott álltam, hol szikár s mogorva
Koldusok népe él
És ott alá s fel imbolyogva
Ők vertek fel te szél.
S láttam mint pátriarkamást
Vénhedt parasztokat.
S felleltelek körükbe, lásd,
Oly gyöngéden, mint soha mást,
Mint szóltan megnyilatkozást,
Mit mindük tartogat.

Te hagyod; fusson az idő
S nyugtadra nem kerül a sor
S értelmed meglelvén a pór,
Majd felvesz, majd a porba szór
Majd ismét felvesz ő.

Mint csösznek van kunyhója lanka lejtőn,
És ő virraszt maga,
Kunyhó vagyok kezedben én teremtőm
És éjszakáidból egy éjszaka.

Szöllőhegy, szántó, áldott álomerdő,
Mely uj tavasszal uj virágba száll
Fügefá, mely ha sziklafalra is nő,
Gyümölcstől mindig roskadozva áll.

S illatja illan görbe galyaidnak
S nem várod míg virrasztásom felel
S bátran, párás ködökbe oldva ringnak
Mélységeid mellettem csöndben el.

A legvénebb barátoknál is jártam, kik
festenek s regéket rónak.
A múltat békén betükbe bogoz-
zák s runákba rejtik a hírt.
S téged sugároz minden képük hozzánk,
láttak vadonnak, vésznek, tónak,
S távol határán rejt a hit
Beláthatatlan ország.

Sötét alap, te hordod tűrő terhét súlyos
falaknak

Egy órácskát adsz még talán a váro-
soknak, és kihalnak

S két órát adsz a templomoknak s a kongó,
bus kolostoroknak

És tán öt órát azoknak, kik üdvükért sírva
ostromolnak

S két órát nézed a parasztot, ki a napi
robotba ballag.

Mig újra víz, vihar és vemhes vadon
vagy csak

Az órán, melyben kétség, iszony ébred,

S a képedet, amelyet félbehagytak,

Minden dologtól visszakéred.

Egy csöpp időt engedj, ha még lehet: s a
tárgyakat még senki nem szerette

Mint én ugy, csak még hét napot, hetet,

És mind, mind méltók lesznek majd nevedre,

Csak adj nekem, mit csöpp írás se fed be

Hét puszta levelet.

Kinek kezébe e könyvet teszed te,
A lap fölé görnyedve ott marad,
Minthogyha csak te tartanád kezedbe,
Hogy véle írj magad.

Mint gyermek ébredtem csupán
Ily nyugton, biztosan,
Hogy minden gond és éj után
Rád nézsek én Uram.
Téged hiába mér az agy,
Kétsége nem derül,
Mert te csak vagy és vagy és vagy
S idő remeg körül.

Most egyben ifju s agg vagyok,
A múlt a mába ér.
Gyűrüm is tán azért ragyog
Mert önmagába tér.

Oh hála néked mély erő,
Bennem mind halkabban verő,
Mintha sok fal fedezne.
Csak most enyhült a nagy robot,
S mint megszentelt arc ugy fog ott
Pihenni két kezembe.

Fád lombja közt a fénynek lármás nyelve
Zajong, És minden tárgy oly tarka, kongó.
S csak úgy lel rád, ha már a nap kihuny,
A félhomály, az űr gyöngéd szerelme,
Mely száz kézzel becézget száz borongó
Arcot s alatta felderül a dúlt.

Csak úgy fogod magadhoz a világot,
Igy, leggyöngédebb karral átölelve,
A földért nyulsz, hogy föl vedd száz egedbe
S érzed, hogy ráborul ráncos palástod.

A léted olyan véstelen csoda,
S nem fér közel hozzád az ostoba,
Ki hangos névvel hívni vakmerő,
S a két kezetről, mely hegyként vet árnyat,
Hogy törvényt szabjon szívünknek, leárad
A benned elborongó halk erő.

Egy óra a napszéli telken;
És mindenre készen a táj.
Mi vágyad van, mondd meg ma lelkem!

Légy puszta, légy pusztai báj,
S legyen sok vén kurgánod,
Mind homályos furcsa folt,

Ha ül mint fehér turbán ott
A régholt tájon a hold.
Csendüljön a csend és csendül,

S benn minden tárgy mint a gyermek
Karodba oly kezesen dül,
Légy puszta, légy puszta, légy puszta,
S az agg tán ide lendül,
Ki olyan az éjben, mint íromba bucka
S kit vén vaksága ver meg,
S hunyó házamba az éjt ni behuzta.

Látom, hogy bólogat itten,
Mint burkába buzakalász,
Belül él benne minden
A puszta, az ég meg a ház.
De nem kezd már soha dalba.
Nem kezd, mint aki fél,
A dalt ezer fülből, hallga!
Felissza a kor meg a szél.
S többé sose hallja a balga.

S mégis olyan nekem,
Hogy minden énekem
Magamba mélyre néki tettem.

S ő szakálába rejtezetten
Csak vár, tán régi lénye ujul,
Ha zeng a dal szava.

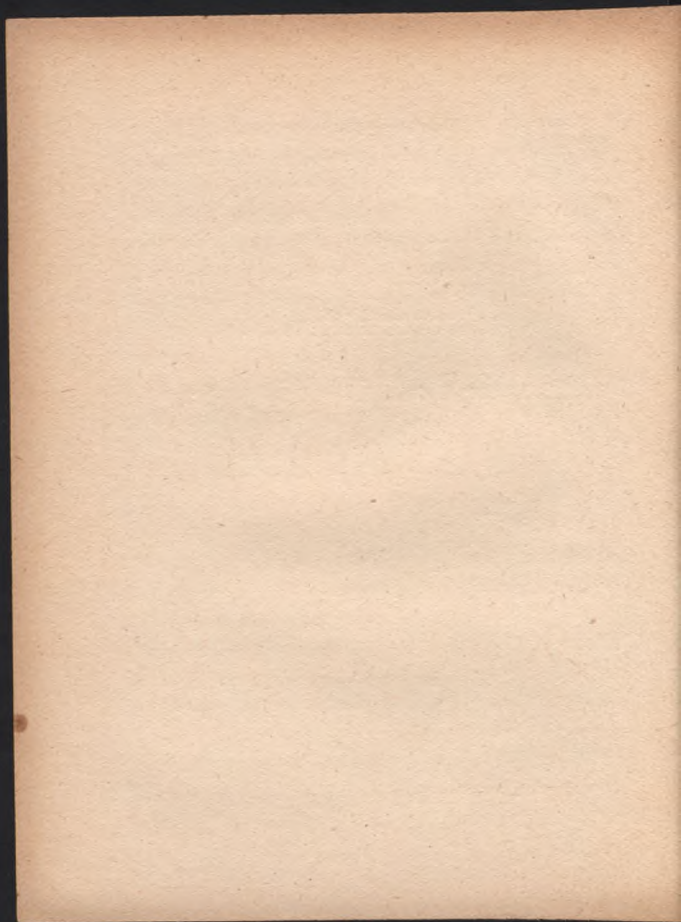
S ha térdem elé hullana:

Magába visszazúdul
Zugón minden dala.

MÁSODIK KÖNYV.

A zárándoklás könyve.

(1901.)

Vihar nem rémít, hisz szemed
Születni látta még,
A fák futnak s mint vad menet
Vágtatnak vert allék.
S tudod, hogy tőle szöknek el,
Akit te megtalálsz
Szived, szád róla énekel,
Ha ablakodban állsz.

Aranyló csöndben állt a nyár,
Fákban friss vér fakadt,
S most minden hullna vissza már
Belé, kiből szakadt.
Ismerni vélted az erőt,
Mert rémített szava,
S most úgy állsz, mint talány előtt
S mint vendég jársz haza.

Mint házad olyan volt a nyár,
S benn minden állt helyén,
Most költözhetsz s mint puszta vár
A szíved rád szegény.
A nagy magány jó s rádsimul,
S napod süket, sötét,

S a szélben lelkedből kihull,
Mint hervadt lomb, a lét.

S a tar galyak között lenéz
Az ég, borult eged,
Most jó ha föld s dal árja lesz
És táj mit jól befed
És légy mint tárgy alázkodó
S valótestű dolog,
Hogy az, kiről hirt hord a szó,
Megérezzen, ha fog.

Esdeklek ismét Istenem, s fenn
Halled te szél szárnyán szavam,
Mert mélyeimben ismeretlen
S zúgó szavaknak árja van.

Szétszórva még sok ellenemnek
Voltam koncolt prédája jaj!
S a jókedvük rajtam nevettek,
És bennem dúlt minden duhaj.

És meggyültem bus udvarokban,
Hol tört cserép, szemét zörög

Félig nyílt szám neved dadogta
Te mindenekfölött örök.
S két koreskezem miként emeltem
Hozzád mondhatlan hódolón,
Hogy engedj két szememre lelnem,
Mely téged látott olykoron.

Romház voltam, prédája tűznek,
Melyben csak pár zsvány időzik,
Kiket vérszomjas üldözőik
Hajszolva árkon bokron üznek.
Voltam mint messze tenger partján
Város, mit dögvész ejt rabul
Mely gyermekeknek gyöngre karján
Mint sulyos holttetem lapul.

S voltam magamnak idegen,
Kiről csak úgy mondták nekem,
Hogy rég ifju anyám gyötörte,
Ki mint teher
Viselt, míg szíve bús gyönyörbe
Csíráim fölött gyötrődve vert.

S föl épültem most szégyenem
Minden darabkájából újra

És vágyom összetartó húrra
És értelemre, melynek ujja
Mint tárgygal bánik én velem, —
S vágyom szived két nagy kezére. —
(Áldott kezek hát jöjjetek!)

Magammal már számot vetek,
S te tékozolhatsz kedvre kényre.

Még az vagyok ki hön áhitva,
Kámzsában térdepelt eléd,
A hódoló, szegény levita,
Ki rád talált s te megleled
Halk hang a cellák néma kutján
S a lét fölötte elsuhan,
S te vagy mindegyre még a hullám,
Mely minden dolgon átzuhan.

Nincs semmi más. Csak tenger ár,
Melyből földek buknak ki néha.
S nincs semmi más, csak csönd, ha méla
Húr és tündöklő angyal néma,
S kit hallgatásuk titka zár,
Az ő, kihez minden tárgy tér, ha
Rásulyosul mint nagy sugár.

Te volnál minden, — én csak egy, ki
Hol meghódolt, hol lázadott,
Vagy nincs kivülem semmi, senki,
S ha sirok, én vagyok mindenki
S te egymagad, ki hallgatod.
Vagy hall füled más éneket?
Van még itt más hang, mint a hangom?
A vészharang az én harangom,
S erdőim intenek neked.

Ér hozzád gyöngé dal, mely engem
Békén hallgatnod nem hagyott?
A dalt én zengem, halld a csenden,
Hisz oly kivert, oly elhagyott.

Még az vagyok, ki megremegve:
Ki vagy? gyakran kérdezni kelt,
S kit minden áldott naplemente
Mégvérezett és megviselt.
Kit mindentől elvert vad ostor,
S kacagtak szerte szégyenén,
És minden tárgy egy-egy kolostor,
Hol rabságban sínlődtem én.
Szükségem van hűs áloédra
Vélem egy kint merő tenyér

Minden szükség szelid szomszédja,
Te Isten kellesz mint kenyér.
Nem sejted tán, az éj mi annak,
Ki álom nélkül hentereg?
A szivből rút mérgek riadnak,
Gonosz lesz agg, szűz és gyerek,
Az éj befondja mint a pók,
Riadnak mint ítéltek népe
S fehér kezük remegve tép be
A szörnyü élet szőnyegébe
Szóttan, mint gót mintán kopók.
A multak még nem hült kohók,
Jövők haván hullák hevernek
S hajnalhirül jel nem lobog,
Első derengés bús szemednek.
Kakasszó nem tép rést a reggnek.
S az éj áll, mint száz, árnyfalu
Zord ház. S marjult kéz, véres karmok
Kétsége vág ajtót be rajtok.
És jön sok végnélküli csarnok,
De nincs kiutnak egy kapu

Uram, lásd ilyen minden éjed.
Es mindig van nem egy, ki ébred,

De nem lel_lényed lágy ölére.
Nem hallod őket? A sötétbe
Vakon topognak,
S imádnak hullva hűs kövére
Lépcsőfokoknak.
Éjszin padkákon hallod, mint kopognak.
Sirásuk hallanod kell, mert zokognak,
S én hivlak, mert ott járnak el vakon
Ajtóm előtt, hogy szinte láthatom.
S kit is kutatna mást áhítatom.
Mint azt, ki mélyebb s éjebb mint az éi.
Virraszt s mécsből nem hull rá fénykaréj,
És mégse fél. Oly mérhetetlen ő
Hogy fény nem fogja. S létéről jelem,
Hogy fákkal sarjad a földből elő
S hogy nesztelen
Remeg fel, mint arcomba rebbenő
Illat a földből.

Örök valód te feltártad nekem.
Szeretlek úgy, mint drága gyermekem,
Ki egyszer rég, rég, ifjan elhagyott
S kit sorsa trónra vitt. S nagy földeken

Mint kis völgyek fölött áll trónja ott.
S magam maradtam én itt, bús öreg,
Ki nagy fiát már meg nem értheti
És a sok új dolgot nem fejt meg,
Melyekre magját vágya érleli.
Olykor szerencsédért megreszketek,
Mellyel szelet szánt száz távol hajó.
S vágylak magamba zárni reszketeg,
Árnyamba, mely nevelt. Így volna jó.
Olykor félek, nem is vagy már talán,
Ha megtéveszt a vén idők soka
S betüzlek az Írás száz oldalán:
Örök létedről zeng minden sora.

Több a fiu, mint apja. Ész, erő
S minden mi apja volt. És benne nő,
Mit apja várt csak, mind tökélyre meg.
Ő a jövő. s a visszatért idő,
A rengeteg
S a tenger ő.

I mám neked nem káromlás. Akár
Vén könyveket bujnék, míg meglelem,
Hogy lényed százszor is rokon velem.

Szeretni foglak. Szivem várva vár.

Mit várhat egy apa? Hisz jól tudod,
Akár te, fásult arccal hagyjuk ott,
Míg árvult két keze mint néma vád
Táru ki. S eltesszük hervadt szavát
Vén könyvbe, melyet ritkán forgatunk.
Szívéről, mint zsilipről hangos ár
Futunk. Az élet kéje, kinja vár.
S ő az nekünk, mi mult árnyként rezeg,
Iramlott évek, hült vágytól puha,
Dívatjamúlt mozdulat, holt ruha,
Összé fakult haj, elvirult kezek.
S ha hajdan hős volt is páratlanul,
Levél ő, mely ha megnőttünk, lehull.

L idércként nyomnak féltő gondjai,
S a hangja hüvös nekünk, mint a hant.
És úgy vágynánk szavára hajtani,
De alig ér hozzánk, ha szól, a hang.
A nagy színjáték köztünk s közte már
Oly hangos, egymást nem halljuk zajától,
Csak messziről látjuk, hogy ajka jár,
S kiperg a hang, de elnyeli a távol.

S így tőle messzinél messzebb valónk,
S bár szívünk százszorozón egymásba fon,
Csak hogyha földön végórája kong,
Tudjuk, hogy itt élt e bus csillagon
Atyánk ő nekünk? — Hát hogy hivjalak
Atyámnak téged!
Hisz annyi volna, mint százszor szakítani véled.
Fiam vagy s én felismerem száz közt a képed,
Mint édes gyermekünkre rá ismerünk ezerszer,
Ha ember lett is rég, embernyi ember.

Tömd két fülem be: én hallom szavad,
Oltsd két szemem ki: úgy is látlak, nézlek.
Törzsem láb nélkül is hozzád szalad,
S ha szájam nincs is, hívlak és idézlek.
Vagy törd le két karom, úgy megragad,
Megfog szívem, úgy fog meg mint a kéz.
S nyomd el szívem, agyam ver minden éren.
S ha csóvadtól agyamba gyúl a vész,
Úgy visz tovább forró sodrán a vérem.

Előtted lelkem olyan mint a nő,
Noémi mása és mint árva Ruth.
Napközben húllt kalászkod várva fut,

Szolgálólány, ki görnyedezni tud.
De este hűs habbal vár rá a kút.
Megfürdik és csak volt ruhája rút.
Hozzád siet, ha minden elaludt,
Hozzád siet s a lábadhoz borul
S ha éjfélkor megkérded, válaszul
Szerényen így szól: „Ruth vagyok, cseléded,
Takard be szárnyaddal jó, kis cseléded,
Rád marad minden . . .“

S ott alszik lelke, míg hajnal nem ébred,
A lábadnál. A véred lánggra gyút,
És nő vagyok, szolgálód, árva Ruth.

Rád marad minden
A fiak örökölnék,
Mert a szülők kidőlnék.

Fiú víg arcot ölt,
Rád marad minden.

És rád marad a zöld
Rég porló kertek zöldje s tünt egek
Halk kékje,
És száz hajnalhagytá harmat,

A sok nyár, nyájas, napba fürdő gyarmat
S minden tavasz, mely fényt s panaszt takargat,
Mint levél, mit ifju nők rejtene,
Rádszállnak őszök s úgy leng mindahányok
Mint diszpalást dus álmán dalnokoknak.
És a telek mind tarlott tartományok
És szinte félve mind feléd dobognak.
Jussod Velence és Kazán és Róma.
Rád száll Flórenc és Piza drága dómja,
S a Troitzka Lavra s vén monostora,
Utvesztő, kúsza csarnokok sora
Kiew mellett, tetői árnyba rejtvék.
És Moszkva, hol harang cseng mind az emlék.
Tied lesz nyelv, kürt, húr s minden, mi zeng még,
És minden dal, holt csönd szívébe vert ék
Rajtad mint ékes drágakő tüzel.

A költők éretted rejtőztek el
S száz képet gyűjtnek gazdag garmadába
S érnek kinn száz hasonlat harmatába,
De élniök örök magányba kell.
Festő szint rakni mind azért tanul,
Hogy visszakapd elmulhatatlanul,
Amit mulóvá alkotott kezed.

Örök lesz minden. S lásd a nő vezet:
A Monna Lisában mint méz bora
Vén pincéknek, megért. Már nő soha
Több nem lehet, nem hozhat új szint s hangot.
Hozzád hasonló, mind ki alkot.
„Kő, légy örök!” — kiált fel s int keze.
S ez annyi mintha mondaná: „Nesze”.
S a sok szerelmes másnak gyűjthet-e?
Költői ők pár futva pergő percnél,
A semmit mondó szájra csókkal edznek
Mosolyt, hogy attól széppé szellemüljön.
A kéj, a kin szálló szeszélyüktől jön,
És sok naggyá csak majd a kinban érhet.
Kacajjuk alján bú keserve réved,
Mig felzokog rá egy másik kebel.
A sok talányost halmozzák s a vége;
Hogy mint állat, kimulnak öntudatlan,
De tán még késett sarjaik kerülnek,
Akikben zöld éltük pirosra harsan,
Tőlük száll rád a vágyak édessége,
Amelybe ők vak mámmal merültek.
Igy fut feléd a dolgok áradása
És mint kutaknak felső padmalyárúl
Mint oldott haj, szünetlenül aláhull

A víz s a legmélyebb medence várja,
Ugy dől völgyedbe bőség boldog árja,
Ha szintjén tulcsap tárgy és gondolat.

Szolgáid közt is legcsekélyebb szolgálta
Az életet csak cellámból lesem.

S az emberektől egyre távolódva
Már nem merem, mi megtörténne sem.
De hogyha hívsz s arcod tűzében állok,
Melyből sötéten domborul szemed ki,
Ne hidd Uram, hogy szóm kevély vagy álnok,
Ha szól: Itt életét nem éli senki.
S az ember, véletlennek vak szelence,
Gond, köznap és tán sok sok kis szerencse,
Már mint gyerek, bús, álorcás alak,
Lárvája lármás, arca hallgatag.

Gyakran hiszem; kincstárok mélyiben
Áll garadában mind e sok sok élet.
Mint ó páncél vagy bölcső csöndbe réved.
Melyekbe még egy hivatott se lépett.
És mint ruhák, miket még senki nem
Öltött magára, mind szédülve széled
Nagy boltozott falaknak széltiben.

És hogyha egyre mennék meg nem állva
Kertemből fáradt félő estelen,
Egy helyre futna minden út velem,
Hol áll sok át nem élt tárgy arzenálja,
Ott egy fa sincs, a táj tán megfagyott.
S a zord falon nem vágtak ablakot,
Mint börtönöknek hét gyűrűs falába.
S a nagy kapuk, melyek sok szörnyű pántja
Láttán a vándort rémség visszarántja
S a rácsok emberkézből vannak ott.

És bár önléte mindnek megvetett,
S mint börtönét rab úgy hagyná oda,
E földön, érzem, legnagyobb csoda:
Hogy mégis élnek minden életet.
Ki éli hát? Talán sok holt dolog,
Melyek, mint még nem játszott dallamok
Az estben, mint a hárfák zengenek,
Tán vad vizekről vándorló szelek,
Tar galyak s egymást csak jelekből értik,
Virágok s illat száll belőlük égis,
Forró állatkák, víg madársereg,
Mely távol égen uszik? Mondd ez éltet
Kik élnek? Ők, Uram, vagy csak te éled?

Vén mesterünk vagy, láng befestett,
S korom beszálta képedet,
De szemnek láthatatlan tested,
Míg nagy pörölyöd pergeted.
Kovács vagy s ott ér minden ested
Dallal zengő üllőd felett.

Te vagy, kinek nincs ünnepe,
Kit úgy magába zárt a munka,
Hogy holtan kardja mellé hullna,
Ha a penge nem fénylene.
S ha állnak malmok és fűrészek,
S minden pihen, ki rest, ki részeg,
Pörölycsapásid csak merészek
S minden harangunk zeng bele.

Mester vagy, méltó, csálhatatlan
S tanulni nem láttak soha,
Távol földről jöttél magadban,
S rólad hol hangosan, hol halkan
Jár hír és száll a szó tova.

A kármit ejtsünk földre le,
A csöppnyi, legelveszőbb lényre
Ráront vadul a suly törvénye,
Mint tengerszél erős örvénye,

Lapdát bogyót befog körmébe
S a föld magjába tör vele.

Minden tárgyat körül remeg
Őrzön a bontott szárnyu jóság,
Ölén alusznak kövek, rózsák
És éjjel minden kis gyerek.
Csak mink törünk, mért éig ér föl
Dölyfünk, — pár függés zárt köréből
A szabadság ürébe ki.
S nem nőhetünk bölcs erők karján
Hamarján mint fák fényteli.
Hiába vár roppant sin párja
Követni békén, szóttalan.
Sok tévelygés vak utját járja,
S ki minden kis körből kizárta
Lényét, az ma oly maga van.
A tárgyaktól tanulja ujra,
Hogy kezdje ismét mint gyerek,
Mert ki az Úr szívére bujva
Várt, nem megy el s ott szendereg.
És ujra megtanulhat: esni
S pihenni súly ágyán tűrőn
Ki madárral mert versenyezni
Röpülve minden égürön.

(Mert már az angyalok se szállnak.
Minden szeráf egy-egy sulyos madár.
Az Úr körül ülnek, pihegnek,
Madárroncsoknak, pingvineknek
Tetszik mind s éjszín gondba vár . . .)

A lázatot vársz, azt, hogy esdve
 És szemlesütve értsenek.
 Igy járnak ifju költők estve
Halk allén, hol már éj lebeg.
Igy állják a parasztok körbe
Kis gyermek holttestét busan.
És más nem eshetik, mint közbe
A mérhetetlen elsuhan.

Ki rád először eszmél, annak
Tulhangos szomszéd, óranesz.
Az meghajol s nyomodba vesz,
Mint kinek vállán évek vannak.
A természethez késve lép.
Ráérez szélre, távolokra.
Kinn suttogsz s ez fülébe tép
És lát, mert zeng csillagok sodra.
Nincs hely, hol beléd nem botolna,
Hísz minden tárgy palástod épp.

És néki uj vagy, drága, jó.
S oly bűvös, szép, mint messze utja,
Ha nagy folyó árját befutja,
S ringázza csöndes, halk hajó.
Távol a táj. Nagy szélhad járja,
És roppant ég tipor le rája,
És rajta vén erdők urak.
Pár tünedező falu csak
Ugy elhal, mint harang kongása,
Mint Tegnap, ha sírját Ma ássa,
S mit ránk villantnak az utak.
De merre az ár elcsobog,
Felbuknak egyre városok
S úgy szállnak, mintha szárnyuk lengne,
Az ünnepélyes uttal szembe.

S olykor hajónk oly tájra tart,
Mely elhagyott, lakatlan, árva.
Áll hab mellett a pusztá part
Tán hontalan vándorra várva . . .
Az ilyenre ott szekér várhat,
S előtte hármas lófogat.
S az est ölén fulladva vágtat
Az uton, mit vak éj fogad.

A szélső ház itt oly magán mered,
Mintha a világ végén állna már.

Az út, min a sorompó gyáva zár,
Kibujik lassan s az éjnek ered.

E kis falu sejtelmes átmenet,
Mely két távol közt félve elvezet,
Csak út, mely házak közt surran tova.

És ki elhagyja, járhat éveket,
És sok még utközben pusztul oda.

És olykor egynek föl kell állnia
Az estebédttől s menni szüntelen,
Mert templom vár rá messze keleten.

S mint holtat áldja majd minden fia.

S másik, kit otthon ér el végzete
Ott él folyton asztal s pohár felett.
És majd világgá megy sok gyermeke
A templomhoz, mit ő efeledett.

Éjjeli őr a téboly
Mert virraszt.
És minden óránál megáll s nevet,

És minden órát más számmal riaszt,
S az éj számára keresgél nevet.
Az újja közt pengő érc lemeze
S hozzá veri, mert reszket a keze
A kürthöz, mit megfujni úgy se tud
És minden házhoz dalt dudolva fut.

A gyermek éjjel békén szendereg.
Virraszt a téboly, álmán sejtve meg.
De a kutyák letépik láncukat.
S körül a házban mind szűkölve jár,
A téboly után rémülten ugat
S a visszatérésére félve vár.

Uram! tudtál a szentekről vajjon?

Kik úgy érezték, zárt cellájuk éje
Kacajhoz, kedvhez még közel nagyon,
Azért a testük földbe ásták mélyre.

Mohó fényével mindenik felette
A csöpp levegőt verme éjjelén,
Korát és arca formáját feledte

S mint ablaktalan ház úgy élt szegény,
S nem halt meg, mint ki holt már végtelen.
Ritkán olvastak, dermedt éjfelen
A fagy magát a könyveikbe ásta,
S mint zörgő csontjukon a lengő kámzsa
Úgy lógott minden szón az értelem,
S nem szólították egymást meg se már
Ha csarnokok mélyén egymáshoz értek.
Hosszu hajuk szabadján szállt a szélnek.
S egyik se tudta, társa mire vár,
S nem halt-e már meg hallgatag?

Volt egy kerek terem,
Hol színezüst lámpákban balzsam égett,
S a társak árja olykor egybe tévedt,
Aranykapukra, mint kertekre révedt
Az álmokat kerülve éberén,
Csak nagy szakáluk zsongott halk beszédet.

S az éltük ezredévessé dagadt,
Hogy így éjjel s nappal ketté se szelte,
És megtért mind hűs hullámhátra kelve
Az anyja lágy ölébe s ott ragadt.
S görnyedten mint magzat a szív alatt

78

Úgy ültek nagy fejükkel kis kezükkel
S nem ettek, mint ki tápot mindenütt-lel
A földben, mely burokként rátapadt.

S most nézi őket szent zarándok ár,
Mely klastromukhoz pusztán, sikon eljut:
Ott fekszenek háromszáz éve már,
De testük még porrá szétmállni nem tud.
És mintha láng lassan koromba megy
Ugy gyült az árny a testükön palástba,
S kezük megbonthatatlan kulcsolása
Ugy sulyosúlt mellükre mint a hegy.

Te fönség fáradt, vénhedt Fejedelme!
E sírlakókat elméd elfeledte?
S nem küldtél rájuk ernyesztő halált,
Mert testük mélyre, föld gyomrába szállt?
S azok, kik most a holtakhoz hasonlók
A múlhatatlansággal rokonok,
S nagy élet ez, hült hullaajkakon csók,
Mely vén idők halálán tullobog?
Még nem került rájuk terved sora
S így tartogatsz nem málló vödröket lenn
Te minden mértéken túl mérhetetlen,
S egyszer megtölti mind véred bora?

Jövendő vagy, nagy hajnalpirkadás
Öröklét roppant rónái felett,
Kakasszó s idők éjét elvered,
Harmat, roráte, szűzlány, kikelet
Idegen, szülő, halál hervadás.

Alak, mely át megy száz változaton,
S a sorsból mindig egymagán mered,
Kit senki nem gyűlöl, nem is szeret,
S leirhatatlan mint a vad vadon.

Leglényeg, minden tárgy mélyén lakó,
Mely ki nem mondja legvégső szavát
Mindenkinek máskép adván magát,
Hajónak part, s szárazföldnek hajó.

T^e vagy az öt szent seb kolostora,
Körülvesz harminckét vén dóm sora
És ötven templom, melynek gádora
Opáltól és borostyánkőtől roskad.
S a klastromudvaron keresztül
Mindenre csengő szód egy verse rezdül,
S roppant kapud némán elénkbe torpad.

Es hétszáztiz éjszin apáca
Él ott hosszú házak során,
És egyet csak nagy néha látsz a
Kutnál, vagy áll megbabonázva,
S a másik jár napfényben ázva,
Karcsun az allék biborán.

De mind nem szokta látni szem;
Mert mind a házak csendjén ül benn
Mint beteg mellű hegedűkben
A dal, mit nem tud senki sem.

S a templomok falát övezve
S rajt síró jázminok töve
Áll száz sír ott s nem verve neszt se
A világról zeng száz köve.
A létről, mely mulásba fagy,
Bár a klastromhoz csapkod árja.
Benn hiu rongy vak napok párja,
És csókra csálni kedve nagy,
És mégis elmúlt; mert Te vagy.

Mint játszi fényár fojdogál még,
Sodrán részvétlen év kavics,
De néked és költőknek játék

És nyílt, mert arcuk árján átég
Derengő dolgok titka is.

Minden megint úgy lesz szép és hatalmas
Táj egyszerű, víz fodros és rugalmas
Fa óriás, de fal mind gyöngye, törpe,
És völgy ölén erős lesz mint a farkas
Szántóvető és pásztornépek törzse.

És nem lesz templom, mely Istenre fonja
Karját, minthogyha szökne s könnyét ontja
Érette, mint sebzett vadállatért, —
Vendéglátóház várja azt ki zörget,
S mindenre roppant áldozat rak örvet
S felgyújtja bennem és benned a vért.

Tulvilágvágy, égesdő szem se rebben,
Attól se félnek, ha jön a halál,
Szolgálva szorgoskodnak földiekben,
Míg keze senkit ujnak nem talál.

Nagy lész te is. Sokkal nagyob, mint szóval
Elmondhatnák ma élő emberek.
Szokatlanabb és különösebb jóval
És százszor vénebb, mint bármely öreg.

S úgy éreznek majd, mintha illat szállna,
Közel kerteknek jószomszéd szaga.
S szeretnek, mint beteg, kinek nagy álma
S szerelme csak pár drága tárgy maga.

Nem lesz imádság, amely összefüzze
A népet nyüzsgő templom fenekén,
S ki megérezett s rajtad gyult örömtüze,
Az Egyetlen lesz a föld kerekén.
Kitaszított és egymagában nyíló
Felboglyázott, mégis szétszórt halom,
Mosolygó ajku s félszemeddel síró,
Kicsiny mint ház s nagy mint birodalom.

A házakbann nem lesz még nyugalom,
Ha egy meg is hal s elviszik zokogva
Vagy más, kít szólít titkos fuvalom,
Zarándokbotját és palástját fogja
És messze idegenbe tudakolja,
Hol várhat rád a vándorutakon.

Az utakról el nem fogynak soha,
Kik úgy keresnek, mint a bűvös rózsát,
Mely ezredévenként egyszer virul.

Sűrű, sötét tömeg ; rád mint a jós lát
S ha már elért, fáradtan térdre hull.
De én láttam, mi volt e bús menet.
S azóta azt hiszem, minden szelet
Palástjuk ráz ki, mely lobog lebegve,
És elsimul, ha nyugszanak lefekve,
Oly nagy menet volt a rónák felett.

Igy mennék hozzád ; küszöbről küszöbre,
Koldulva pár falatkát, csöppnyi morzsát.
S ha utvesztők völgyébe verne sors át,
A legvénebbekhez mennék a gyöpre
S nem lenne társam csak ki ősz, ki törpe.
S ha járnának, mint halk álomhimet
Látnám, hogy hullámszik szakáluk öble,
S villog belőle térdük mint sziget.

S találkozunk azokkal, kik vakon
Fiukkal néznek messze mint szemekkel,
Folyónívókkal, fáradt némberekkel,
Kik terhesen bolygnak az utakon.

S úgy éreztem, mind oly közel nekem.
A férfi bennem mind rokont talált ott.

S a sok beteg nő benső bus barátot,
S ha láttam egy kutyát, már jött velem.

Bár volnék sok zarándok én, Uram.
Hogy nagy menetben járjalak körül
És jódarabon övezzen utam,
Kert, mely élő allék köré kövül.
Ha így járok magamba, lassudan,
Ki lát? Ki tudja, hogy Hozzád megyek?
Ki lesz, ki zug? Ki lesz, ki megremeg?
Ki árul el?

Közömbös emberek
Tovább nevetnek. S még örülök én,
Hogy egymagam megyek mély völgy ölén.
S ki ott nevet, nem lát így egy se meg.

Napközben hallható beszéd vagy
Mely sokak körül sugva jár.
A csönd, mit óra csendülés hagy
S mely zajra úgy hull mint a zár.

S amint a napra, mit megőről,
Az est halkán hull, hűs ezüst,
Ugy nősz urammá, s mint a füst
Száll országod minden tetőről.

Zarándokreggel, kemény fekhelyéről,
Amelyre mind akár a mérgezett hull,
Alig hogy a harang legelsőt kondul,
Szikár imázók népe félve kél föl.
S rájuk tűz a friss nap lángzápora,
Szakálas férfiak, hajlongva mélyen,
Gyermek, ki bőrök közt most kel kevélyen
S palástjában, mint csöndtől sulyos éjben
Taskend, Tiflisz, sok barna asszonya.
A sok keresztény ott a kút körül
Kezét úgy nyújtja, mint az Izlám híve
Mint lapos csészét, szent edényt a vízbe,
Mely rá sugárban mint lélek röpül.

Beléhajtják az arcukat és isszák,
Feltépik a ruhát, így lesznek tiszták,
És mellükhöz szorítják a vizet.
Mint hűvös, síró arcot ölelik,
Mely földi fájdalomról szól nekik.

S körül állják busan a kutat ott
Ez élő kínok, s már nem tudhatod,
Hogy rég mi volt mind; úr, paraszt, vagy szolga,
Talán kalmár, kit jólét környezett,
Tán bús, barát, ki kámzsáját megoldta,

Vagy rabló, kit kísértés vert pokolba,
Nyilvános lány, ki fonnyadt s ül guggolva
S kit téboly térein vak út vezet,
De mind király, ki mély gyászát okolva
Minden fölösleget levetkezett.
Mind, mint a bölc, ki tengernyit tapasztalt,
Kiválasztott, kit pusztaság marasztalt,
Hol állatokkal táplálta az Ur,
Magános vándor sikok útján járva
És barna arcán szűz szél volt a lárva,
S igázta szívét vágy vonagló járma
De felmagasztosult páratlanúl.
Hétköznaphból szakadt s nagy orgonákba
S zengő karokba beilleszkedett,
Ki térdel s mégis mintha égbe háгна
Szentképes zászló, mely rejtezkedett
S az évek foga becsavarva rágta.

És most kihomlik s lassan ráncia vész.

És van ki áll, s az egyik házra néz,
Mely a beteg zarándokok lakása.
Egy barát lép ki, tört, halálraszánt,
Haja csapzott, csuhája bánt,

Arcán a kór kék árnya szánt
És démonoktól dult vonása.

És szinte ketté tört úgy meghajolt
S a teste két darabban hullt a földre,
Mely úgy csüngött ajkán mint megfagyott
Sikoltás ép oly hozzá forrva ott
Mint két karjának tágra tárult öbbe.

S esése róla lassankint levált,
S ő fölrepült, mint ki szárnyára érez,
Csábitva, hogy kerengve könnyűvé lesz,
Madárrá váltát hitte s égre szállt,
S e hit sovány karján csüngött sután,
Mint báb, amelyet félre löktek ferdén,
S azt hitte, szárnyal roppant szárnya vertén,
S hogy a világ virágzó völgy csupán,
Mely mélyen lenn lapul a röpte mentén
És nem hitt benne, hogy lassan fut ám
Le és megáll e furcsa tájra esvén
Kinja tengermélyének zöld zugán.
És karcsu hal volt, mely a mély ölén
Ezüstösen s nesz nélkül illan át,
S korállfán látta, hogy csüng a fővény,

És látta bűvös hableány haját,
S a víz mint fésű járt arany közén.
És partra szállt, mint ifju vőlegény,
Ki holt lánynak csak azért lett arája,
Hogy mátkátlanul egyetlen se járja
S idegenül az Éden drága rétjét.

A lányt követte s táncba szedte léptét
S körülte járta hajladozva hétrét,
Két karjával magát lejtven körül.
Majd felneszelt. Tán játékuk szeszélyét
Egy harmadik jött megzavarni némán
Ki nem hisz és táncuknak nem örül
És tudta már, hogy most imázni kén ám,
Mert ő az itt, ki mindenik prófétán
Mint nagy korona csillogott fölül,
Imánk eget mindennap érte ér tán?
Örök vetésünk, őt aratjuk rétszám,
S megtérünk fáradt szerszámok karéján
S rajtunk az est mint zengő, lágy köd ül.
S ő mélyen és meghatva meghajolt,
De olyan volt az agg, mint mélyen alvó
S nem látta meg bár szeme nyitva volt.

De ő csak várt mindig mélyebbre hajló
Derékkal, melyben zord kín zakatolt,
S az agg nem látta mégse nagy baját.
S hajába markolt a beteg barát
S teste rongyával végig vert a fán,
S az agg csak állt és meg se látta tán.

S a bús barát most testét felragadta,
Mint hóhérpallost ragad fel a kéz,
Vágott vele s a fal szakadt alatta,
Majd döngő mélybe döfte le egész,
S az agg még egyre révedezve néz.

Es kámzsáját most mint kérget lenyesve
S az aggnak nyújtva két térdén kinyult,

S az agg jött, mint gyermekhez anyja este
S szeliden szólt: „Tudod hozzád ki nyult?”
S ő tudta már s az agg állát keresve
Mint halk hegedű alája simult.

Most már a bíbor borbolyák is érnek,
Az ágyakon vénül a fű s kopár.
Ki most se gazdag, hogy elmúlt a nyár,
Az mindig vár majd s megmarad a sze-
génynek.

Ki most se tudja hunyni két szemét
Bizton, hogy benn nyüzsgő képeknek árja
Csak arra vár, hogy jöjjön a setét.
Hogy lelke kárpítján magát kitárja,
Az vén már s eltemette életét.

Mi sem vár rá. Nap nem dédelgeti
S minden hazug, mi történik vele,
S Uram, te is csak nagy kő vagy neki,
Amely csak huzza mind mélyebbre le

Uram ne félj! — Ők azt mondják enyém
Minden dologra, mely tűz és remél.

Igy él a szél, mely az ágakhoz ér
S azt mondja: fám,

És egy se látja ám,
Amit megérint, mily izzó fehér,
Ugy hogy csücskének szélső hajlatán
Meg nem foghatja, mert menten megég,

Mondják: enyém. Így mondja a királyt.
Barátjának, kí paraszttal beszélget,

Ha távol a király s nagy úr kivált.
Magaénak így mond egész vidéket,
Ki háza táján tul alig kiált.
S mind azt hiszi, már birtokul kapott
Egy dolgot, mely ha jó, zárulna tán,
Amint az izléstelen sarlatán
Magaénak vall villámot, napot.
Így mondják: gyermekem, nőm, életem.
És fel nem éri bennük értelem,
Hogy mindez; gyermek, asszony és az élet
Rejtelmes képlet s rá vakon ha téved
Beléütközve két kinyujtott karjuk.
S erről is csak nagyoknak van tudatjuk,
Kik szemre vágnak. Mert még azt se tudja
A többi, hogy szegényes vándorutja
Össze nem függ egy tárggyal sem körül,
S hogy így kiűzve birtokuk közül,
Tulajdonuktól távol, megtagadva
Virágon, nőn nincs egynek sem hatalma,
Mert ez nekik idegen élet, uj . . .

Ne hullj ki egyensúlyodból uram,
Azé sem vagy, — ki szeret csakugyan
S arcodra ismer a homály ölén,

S lehelleted szédíti mint a fény,
S ha volt ki éjjel békén nem hagyott,
Hogy halk imáján megjelent színed.

Vendég vagy ott,
Ki ismét elsiet . . .

Isten, ki tarthat meg téged, mikor
Más nem zavar, s gazdád te vagy magad,
Mint magáé az új bor, míg kiforr,
És egyre édesebb benn a zamat.

Mély éjszakákon ástalak te kincs,
Mert bármi bőséget látott szemem,
Szegénység, szükség, csak te rátekints,
Szépséged semmi föl nem érte, nem.

De hozzád rémitőn hosszú az út,
S mert rég nem járta senki, tündez.
S te oly magad vagy, mint pusztán a kút
Te szív, mely messze völgybe tévedez.

Kezem, mely ázott s marjult két felen,
A szabad szél útjába emelem,

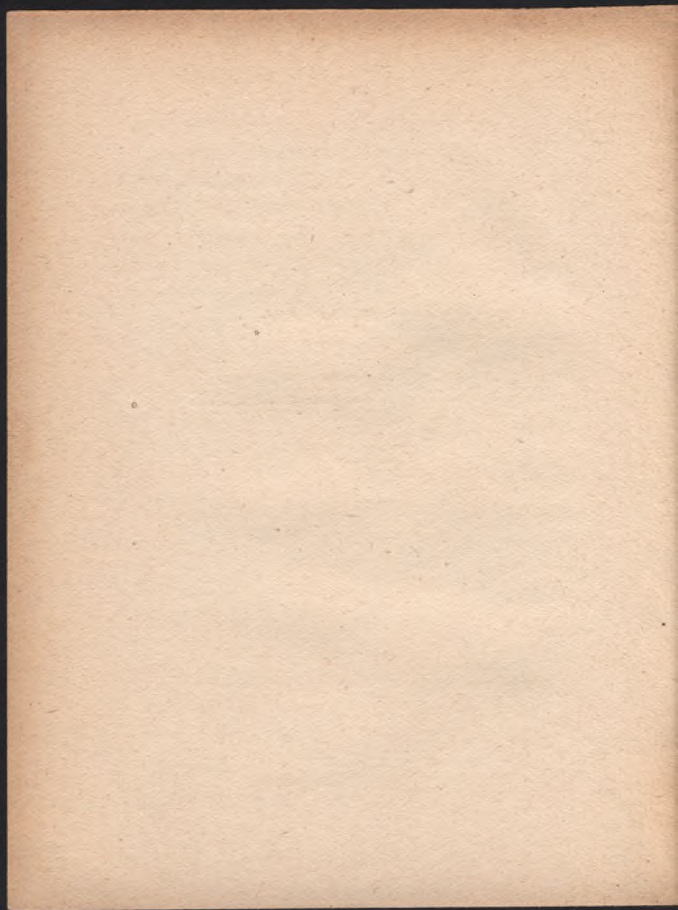
Hajtson mint fának, ága levele
S igyon fel téged a térből vele.

Mint aki egyszer száz szilánkra hullt,
Mert hirtelen mozdulat összetörte
S most úgy pereg, mint szétmállt, összedult
Világ, sok távol csillagból a földre
Szelíden, mint a nyári zápor gyöngye.

HARMADIK KÖNYV.

A Szegénység és a Halál Könyve.

(1903.)

Talán mert sulyos bércekben kerengek,
Kemény ereken, mint érc egyedül
S oly mély vagyok, hogy vége nincs
eremnek,
Nincs távol, minden oly közel szememnek
S minden közelség megkövül.

Tudatlan folytanak kintengerek meg,
S úgy eltörpit e nagy homály körül.
De sulyosulj rám s zárt kapum bedül
Es szent képed csak engem kér keretnek
S belém mint szentségházba úgy merül.

Te bérc ki állsz, bár indul mind a hegység,
Lakatlan lanka, csúcs, mely névtelen még
Örök hó, hol a csillag béna vendég,
Völgyed virul s tenger ciklámened kék,
És minden földi illat ott fakad
Bércek fölött száj s minarét magad,
(Melyről hívó dalt még egy fül se hallott)

Benned megyek most? Bujom a bazaltot
Mint érc, mit fejtő csákány meg nem üt,
Buzgón betöltöm e bús kőkazalt ott
És keménységed érzem mindenütt.

Vagy szent szorongás az, miben vagyok,
Mint mély szorongás túlnagy városokban.
Állig belédugtál s benn megfagyok.

S csak látnád egyszer, ily város mi sok van,
És tébolyuk mily tombolón ragyog,
Fölkelnél ős vihar s vad szélrajok
Fujnák szét mind, mint kártyavárt a porban.

Ha tőlem válni vágyol, mondj valót, —
Mert szám uratlan s ellenem rebeg
S zárulni vágyik már csak mint sebek
S a két kezem követ mint vert ebek.
Uram, mily útra kényszerít valód?

S mily furcsa órával próbálsz te meg?

Tégy őrzőjévé távolodnak,
Ki a körül körülfigyel,
Elébe tengerid tolongnak
S kit a magány megirigyel,
Hadd, hogy léptek nyomán kopogjak,
S mig két oldalt zajok zokognak
A csengő éjbe így vigy el.

Küldj, hogy kongó földekre lépjek,
Hol száz szabad szeled fut át
S szűz életekre, mit nem éltek,
Sok nagy kolostor ad ruhát.
Elöttem lép ott sok zarándok
Hangjuk s alakjuk mint a pántok
Béklyója boldog guzsba fon,
S én vénhédt vak nyomába járok
Az ismeretlen utakon.

Mert minden nagy város, Uram,
Veszettek s bomlottak piacca,
S rohan, mint kit rém s láng riaszta,
Vigasztalóul nincs vigassza,
S csekély idője elsuhan.

Itt él a nép s az élte rút teher.
Szobák mélyén él bénán bólogatva,
Kis bárányoknál félénkebb csapatba
S földed lélezkzik és virraszt alatta,
Igy teng leng s nem tudja, hogy szive ver.
Sok gyermek nőtt fel ott, szűk ablakokban,
Mely mind egyforma álmos árnyban áll,
S nem tudja, kinn zengő virág mi sok van,

Mely messze hív, hol fény s szél szárnya száll
S a gyermekségük bús mint a halál.

Szüzek nyilnak ki ismeretlen sorsra
S vágyuknak gyermekkor békéje int,
De lángjuk éltető fény nincs egy morzsa,
S reszketve zárják szirmukat megint.
S homályos hátulsó szobákba telnek
Bús napjaik, ha már megcsalt anyák.
Nyögés nyöszörg mélyén vak éjjeleknek
S csaták nem fűtik éveik fagyát.
Halálos ágyuk némán dől a falnak
S vágnak belé; vágyuk hosszú, konok
S halódnak hosszan, bús bilincsbe hálnak
S úgy mennek el mint koldusasszonyok.

Ott él sok ember s fogy fakón, mint fáklya
S kimul kábulva e komor valón,
S a fintorgó vigyorgást egy se látja,
Mely gyöngéd fajnak arcán torzra váltja
A halk mosolyt vak éjben elhalón.

Itt járnak s mind alázza gyáva gond,
Szolgálni szürke dolgokat szepegve,

Ruhájuk hervadással van beszegve
S a vénség gyorsan szép kezükre ront,

A nép nem tűri, hogy kimélet intsen
Feléjük, bár oly gyöngék s tétovák,
Csak sanda eb, melynek még vacca sincsen,
Kullog nyomukba még kissé tovább.

Száz kínvetélte testük csupa tályog.
És minden óra rájuk vág, ha ver.
És útjukon nincs más, csak ispotályok
És ajtaját mind nekik tárja fel.

Ott a halál; nem az, melynek fuvalma
Gyermekszívünkhöz bűvös kézzel ért,
A kis halál, mit kórház éjje ért,
De enhaláluk mint fanyar, zöld alma
Lóg lelkük lombján és még meg nem ért.

Enholta győzzön minden életen
Uram! mert életből halál fakad,
Hisz benne él, mint szükség s értelem.

Mi nem vagyunk más csak héj és levél,
S a nagy halál, amely mindünkben él,
A szent gyümölcs, mely mindent elragad.

A lányok arca érte bont bíbort,
Koruk kinő, mint lomb a lomha lanton,
Fiúk csak érte várnak férfi kort,
S ha nő, a nők kapnak rajt mint kalandon.
A félszeért, mit más el nem tiport,
S kit egyszer látott, érte mint a fantom,
Örökre vissza jár, bár rég kiholt.
És mind, ki rótt, rakott a régi hanton
Fagy érte lett s hullt harmatként halandón
Rá s fénye forralt benne égi bort.
És minden forróság belé tapadt
S rá szívnek, agynak izzó fénye dőlt, — :
Sok angyalod, szállt mint madárcsapat
És látta, hogy minden gyümölcse zöld.

Árvák vagyunk, mint vágyad vert kuvassza,
Amely, Uram, vakon halálra vál,
De hennünk még az élet kalapál.
Azt add nekünk, ki rá módot talál,
Hogy felköttözzük életünk lugasra :
A május arra már előbb leszáll.

Mert halni, tán azért oly rút s nehéz,
Mert más halála sujt, — és messze vész

Visz végre el, mert bennünk egy sem érik,
Vihar kel hát s mindent letör gyökérig,
Mi fák vagyunk s csak állunk kerteden,
S édes halál lehetne galyunk terhe,
De rég elaggott águnk már szüretre,
S mint nők, kezedtől magtalanra verve,
Meddő a galyunk, rossz, sikertelen.

Vagy erre nem lehetnék büszke még:
Nem fák vagyunk, csak fáradt nemzedék,
Nyütt nők öle, mely már nem kész adóra?
Az örökléttel vívtunk násztusát,
S nem szülünk mást, ha ágyba dönt az óra,
Csak halálunknak holt abortusát,
A ványadt, vérevesztett embriót,
Amely (tán rémitő rémtől riasztva)
Holt szemgödrére két kezét tapasztja,
S amelynek már kiépült homlokára
Jegyet süt meg nem ért kín, néma vágý,
S mint cédát végzi mind ki-nemsokára
Császármetszés és véres gyermekágy.

Urunk! add Egyre pompád, fényőved,
Építs éltének édes, szép ölet,
Emelj szemérme selyméből kaput

Ifju hajszálak szőke erdejébe,
Hozd őt a mondhatatlan lápra lépve
Lovasként hős, hőszin hadnép elébe
Hol száz csirád mind egy csapásba fut.
Küldj éjt, midőn emberlélekbe ring át,
Mi még nem járta szívek mély tavát,
Küldj éjt, mely minden tárgynak virágszint ad,
Hogy jobb szagu legyen, mint száz syringád,
Tedd ringóbbá, mint szél szárnyán a hintát
Jókedvübbé mint Jozafát,
Idővel álld meg: napját töltsd ki,
Es nagyra nőjjön pendülő palástba,
Csillag magas magányát add neki,
Hol bámuló szem el nem érheti,
Ha olvadón elváltozik vonása.

Ujtsd meg őtet tiszta táplálékkal,
Harmattal, étekkel, mit kés nem ért,
Élettel, mely mint halk áhitat él hal
S mint pára forrón föld száján kifért.

Küldd újra rá a gyermekkor kódét,
Becézze búvös, öntudatlan ujja,
A kezdet rejtelmes bozótját bujja
S a végtelen mondák sötét körét.

Rendeld, hogy órád jöttét így bevárja,
Melyben megszűli urnak, a halált,
Magánosan, mint zugó kert nagy árnya
És mint ki távolról hozzánk talált.

Hadd vígadjunk végső jeled beteltén,
Erőd ernyőzzön ránk mint árnyaság
Legyen mienk (minden nő kinja keltén)

Az ősi, igaz anyaság.

Ne tölds be bennünk borzalmas Betöltő

Az istenszüdő áldott álmait.

Halálszüdőjét szólítsd; s testet ölt ő

S kezük közt, kik míg tart egy emberöltő

Üzik majd, testünket karjába vidd,

Lásd, látom mind, ki rút törrel felé ver,

Oly sok hazug szót még kor nem nyögött

De ő kaçaj honán könnyes mesét mer,

És álmodónak hívják; mert ki éber,

Mind álmodik mély mámorok mögött.

De őt karjába csak kegyelmed kapja

S fényed földjéből ne ereszd el őt.

Es én legyek frigyládád táncos papja

Uj Messiásutad szent szája, napja,

Kiáltód és keresztelőd.

Dicsérni vágyom őt. Mint a seregnek
Élén a kürtök habzó hangja forr,
Túlzúgja vérem árját tengereknek.
Édes legyen szóm, melyért megremegnek
És mégse tébolyitson mint a bor.

S tavasz szép éjszakáin, hogyha százan
Maradtak csak táborhelyed körül,
Húrom dalán szökjön virágba száram,
Mint késett április fönn zord határban,
Mely minden rügynek aggódón örül.

Mert hangom két felé nőtt s erre int csak.
Lett illat és oltárszekrény fala.
Egyik távol Jövő követje, csillag,
Másik magános, néma napjaimnak
Lesz arca, boldogsága, angyala.

És hangjaid karát küldd' kíséretnek,
Ha újra városokba, vérbe szórsz.
Korok kormában vélük hadd szeretlek.
De néked ágyat csengésembe vet meg
A két kezem, bármely helyen, ha szólsz.

A nagy város mind álnok, csalfa zug csak.
Mely rászéd éjt, napot s kis gyermekket.

A csöndje csal s lármái is hazudnak,
És minden dolga, mely belérekedt.
S abból mi távol történő valóság,
S körülted nagy Valósuló forog,
Ott semmi nincs. Nagy szeleid ha rójják
Az utcáit, mind fordul mint az órák,
S zugásuk, mit minden zug szerte szór, vág,
Itt kusza lesz s ijedten háborog, —
De olykor elcsalják allék s a rózsák.

Sok kert épült kincses királykegyen,
S ők benne pár napig játékot üztek
Szép ifju nőkkal, kik virágot fűztek
Kacaj közé, hogy büvölőbb legyen.
És felrázták e fáradt parkokat,
Susogtak mint a szellő színezüstje
A lomb ölén, Ragyogtak prémbe, plüssbe
S ringó ruhájuk selymes csipkerüsse
Mint ér csobbant, mit szirtes part fogad.

Most minden kert utánuk látogat
És észrevétlen, csöndben olvad át

Az új tavasz tűnő, titkos dalába,
A lankasztó ősz lassan gyújt alája,
S a galyak rostján megpirítja lángja,
Amelyben ráccsá száz monogramm ága
Szötte művészin sötét fonatát,
S a parkon át falak vakítanak
(Mint sápadt ég, mit nem szánt fény merészen,)
A termek képterhében, mint tavak
Mélyén enyészve poshatag penészből,
Sok ünnep múltán már kétségre készen,
S mint vendég béketűrőn, hallgatag.

S láttam kastélyokat, melyek még élnek,
Pávásan, mint madár, melynek ragyog
Szép tolla, ámde rút száján az ének,
Van kincsük és merészen törnek égnek,
De a dúsak nem gazdagok.

Nem úgy mint boldog pásztoroknak népe,
Mely felhőként gyűl zöld sikok fölébe,
Ha nyüzsgő bégető báránysereggel
Ugy elborítja mint a hószín reggel.
S ha táboroznak pihenőre fujva
S az édes éj némultan szendereg,

E vándorföld lapályán mintha újra
Más lélek lépne át s ébredne meg,
S tevék sötét, magas hullámu pupja
Körülcsipkézné dísszel mint hegyek.

S a marha csordák bűze ott maradt
Tizednap is, hol e menet haladt,
Langyos volt. Lomha szél nem birt vele.
S mint fényes házak víg nászéjjele
Folyton folyó borok tömlőjét fejtí,
Ugy dőlt számár kancák tögyén a tej ki.

S nem mint pusztázó törzsek sejkjei,
Kik hervadt szőnyegen szunnyadtak éjjel,
De szép lovuk szerszámát szerteséjjel
Szerették rőt rubinba rejteni,

Vagy hercegek, kik nem leltek becset,
Aranyban, melyből illat nem terem
S akiknek büszke útján szüntelen
Csak ámbra és szantáleső esett.

S kelet trónján galambősz Gosszudár,
Kit minden istenített kincse árján

De ő csapzott haju fejét szikár
Vén lába lankadt párnájára zárván,
Sírt, sírt, — mert minden Éden édes árnyán
Nem volt övé egy óra már.

S a nagy kalmárok régi kikötőkbe,
Kik túlszárnyalni vágytak száz valót
Páratlan képek kárpítjába szöve,
Míg képükön az idő vett adót.
Arany palástjuk mint pompás levél
Ráncokba hullt rajtuk, ha kelt a szél
S halántékuk zihált csak halk redőkbe.

Ők gazdagok voltak s az élet csapja
Korbácsuktól nyílt forrón hintve fényt,
De rég letűnt a gazdagoknak napja,
És senki sem kérlel, hogy visszakapja,
Csak tedd megint szegénnyé a szegényt,

Mert nem szegények, csak nem gazda-
gok még,
Akik számára nincs vágy, nincs világ,
A végső gondok pírja minden ott ég
S fosztottan állnak mint a téli ág.

Csak rájuk perdül minden utcapor ma,
És minden szenny csak rájuk hull alá.
Mint himlősöktől félnek undorodva
S mint hullt cserép mind és mint vázak odva,
Mint ó naptár, ha új év fut be rá,
S mégis ha földed nagy szükségbe volna,
Felfüzné őket rózsaláncra sorba
Es mint bűvös talizmánt hordaná.

Mert tisztábbak ők hőszinü köveknél,
És mint vak állat, mely elsőt remeg.
S mi ily egész tied, mást ugy se lelnél
Mert egy a kincsük, vágyuk is csak egy kél

Szegényen élni, mint amilyenek.

Mert a szegénység forró fény a szívben.

Te vagy a koldus, a bus tehetetlen,
A kő, amely helyet sehol se lel,
Szegény poklos, kit kivertek kegyetlen
S a kapuk előtt jár és kerepel.

Szegény vagy, mint a kósza szél kolompja,
Mezítlenséged alig rejti hír.
Az árva gyermek egyszerű kis rongya
Különb pompa, mit már valaki bír.

Szegény vagy, mint esett lány termetét
Csúfító csira, méhe utált korcsa,
Mit elszorít, hogy lágyékába fojtsa
Rút terhe első, kis lélekzetét.
És oly szegény vagy mint tavaszi zápor,
Mely a tetőkre boldogan repül,
Mint árva vágy, bús rab szívébe mámor,
Ki börtönén örök sötétben ül.
És mint beteg, ki fordul fekhelyén
És mint virág, mely sínek közt nyit épen
Es oly szegény roppant utak szelében,
S mint kéz, amelybe sírnak, oly szegény.

Mi hozzád képest a fázó madárka,
Eb, melynek hétszám nem jutott falat.
Te vagy a kétség kínzó, kába járma
S az állat néma búja, mely bezárva
S a ketrecén feledve ott maradt.

S a sok szegény rút menhelyén borongva
Veled s nagy inségeddel fel nem ér,
Csak kis kő mind, és nem malmok korongja,
De mit megőről, már egy csöpp kenyér.

Te vagy kinél nincs más mélyebb nyomorba'
Koldus vagy s arcodon vak lárva van,
Az inség égi rózsabokra,
S örök metamorfozisosokba'
Napfénné változó arany.

A hontalanság néma szobra,
Terhed vinni nem merte váll.
Túlnagy s nehéz gyöngék használatára.
Viharba zúgysz. S olyan vagy mint a hárfa,
Melyen minden játékos szertemál.

Ki mindent tudsz s tenger tudásod telje
Szegénységből buzog bőven feléd,
Add, hogy szegényid többé baj ne verje
S gondok sarába ne tapossa szét.
A többi ember mind kitépett cserje,
De száz gyökér fut mélyre le velük,

S ők illatoznak, mint melisszák kertje,
Gyöngéd és csipkés minden levelük.

Nézd őket és mondd, van más ilyen édes,
Ringnak mind szél útjában fodros ér,
S pihennek, mint kit ringáz lágy tenyér,
Szemükben ott borong az ünnepélyes
Árny, mely lassu homállyal száll le fényes
Mezőre, mit gyors nyári zápor ér.

Oly csöndesek már csaknem mint a dolgok,
S ha halk lényük szobádba elrakod,
Mind jó barát, ki megtért s ujra boldog
És úgy elvesznek mint hitványka foltok
S mint békés szerszámok borongnak ott.

És örök ők, kik zárt kincset vigyáznak,
Mit őriznek, de nem láttak maguk,
Alattuk rejtett mélyek árja zúg.
S kinyulnak mint fehéritőn a vásznak,
Miket puhára áztatott a lúg.

És nézd a lábuk lépte is, hogy él,
Mint állat lépte százszor fonva bogba
Ösvénnyel, uttal; — emlékkal rakodva

Kövekre, hóra, ifju, halk napokra
S mezőkre, hol hűs hanton jár a szél.

S a nagy kinból tapadtak mindre árnyak,
Mely embert sok kis gond ölébe szeg
S élnek kő élének, fű balzsamának.
Sorsuk, hogy mindkettőre vágyva várnak.
És szinte két szemed mezőin járnak
Mint húrokon járnak játszó kezek.

Kezük vetekszik gyöngéd női kézzel,
S mi párnáin simul, anyás erény,
És olyan vidám, mint madár, ha fészkel,
Forró ha fog, nyugodt, ha bármi vész kel,
S ha hozzá érsz, mint hűs ivóedény.

Azájuk, mint a szobrok néma szája,
Mely szóra nem nyílt, csók se hullott
rája

De egy élethől, mely már nem lobog,
Bölcs alkotással mindez benn dobog,
S most duzzad, mintha élne, tudna, fájna,
S mégis csak képmás, pusztá kő, dolog.

Sa hangjuk úgy száll távol ég alól,
Napkeltekor kelt utra égi jellel,
Nagy erdőket járt s ez hetekbe telt el,
S beszélgetett álmában Dániellel,
A tengert látta és csak róla szól.

Saz álmuk őket mindennek megadja,
Mi titkon kölcsönözte, nem dacol.
És mint kenyér, mit inségben kiosztanak,
Ugy jutnak éjfeleknek, hajnaloknak.
Homályba hullnak, mint eső malasztja,
Melyből ifju termékenység dalol.
A testük szűz, kis hegg sem ül ki rája,
Amit nevük nevelt s eléd hajol
Fogamzást várva mint csirák csirája,
Melyből öröktől fogva származol.

Testük mint vőlegény, kit félve vár lány
Fektében boldogan, mint csermelyár,
S oly szépen él, mint drága mivű már-
vány,

Mely szenvedélyt, szerelmet kőbe zár,
S karcsu törzsén gyül az, mi gyöngé bár,
De száz asszonyból kelt, szelid szivárvány,
116

Ám nemző magja dús, erős mint sárkány
S szemérem völgyén szenderegve vár.

Mert látod élnék s uj csirákat vernek,
S idő erőt nem vesz rajtuk soha,
És nőnek majd mint erdőn édes eprek,
Terítve a talajt mint lágy moha.

Mert boldogok, kik helyt állnak szünetlen
S esőn áznak, mit nem fog fel tető
Hisz gazdag részük lesz minden szüretben
S duzzadt gyümölcsük százszor fizető.

Mert törzsük büszkén ellenáll a végnek,
S tovább tart mint országok dult meze.
S pihent kezét majd akkor tartja égnek,
Ha minden népnek s minden nemzedéknek
Kifáradt már a két keze.

Csak váltsd ki mind a város zálogából
Hol mind csak bajra és haragra lel,
Hol nyütt napoknak rontó, rút zajától
Sebzett türelmükkel pusztulnak el.

Hát nincs számunkra földön semmi tér?
Kit vár a szél? Patak fényét ki merje?
Patak mély álmában már meg se tér
A tükörképük ringó, kusza kertje?
Hisz nincs szükségük csak maroknyi helyre,
Hová, mint fára, mindenük befér,

Szentségház mása a szegény laka,
Hol benn örökvaló válik kenyérbe.
És halk szavún ha száll az est sötétje,
Magába hull tág körben visszatérve
És nem marad csak lágy visszhangszava.
Szentségház mása a szegény laka.

Gyerek kész mása a szegény laka,
Nem nyul azért, mit felnőtt vágya kerget,
Örül, ha ékes kis rovat kereshet,
Követ mely víz sodrán kerekre sergett,
Kagylót, mely zúgón őrzi még a tengert,
Két tányér, melyet mérleg karja reget
S mutatva minden szem csekélyke terhet
Tartós ingással reng a kar maga,
Gyerekkéz mása a szegény laka.

S a szegény háza olyan mint a föld,
Jövendő kristály egyszerű szilánkja,
Hulltában hol kihuny, hol gyúl a lángja,
Meleg mint istállók szegény homálya,
De olyik estén lelkünk minden álma,
Mely minden csillagfényt az égre költ.

De jaj jussát ám egy város se hagyja,
Sebes sodrával mindent elragad,
Mint szuvas fát tör állatot haragja,
Sok népet éles lánggal felfalat.
És bálványoknak szolgál sok lakója,
Mértéke, egyensulya elveszett,
Haladást zeng, míg csigautját rója
És gyorsan jár, hol lassan járt hajója
S mint céda, holt fényét szikrázva szórja,
S larmája túlrikolt sípot, rezet.

És mintha rút csalás játéka volna,
Már önmagára egyikük se lel,
És nő a pénz erős, hangos halomba,
Szilaj szél lesz s rá gyöngye szó felel,

S ők tikkadtan várják, míg bor szemel,
S a méreg, mit kisajtol sejtek odva
Felgyújtja lelkük muló mámorokra.

S itt gyötri sok szegényed nagy keserve
S riasztja szívük, bármit látnak ott
Didergnek izzón, vad lázzal teherbe,
S kóvályognak minden kapun kiverve
Mind vak éjszakán idegen halott.
És minden szennyet rájuk szór az utca
Mint rugják, mint napon málló revest.
Kocsik, lámpák, hivalgó cédák pucca,
Durván rájuk rivalni egy se rest.

Azért bár hol, ha csöppnyi száját tudsz a
Védőjükül, úgy nyisd fel és vezesd.

O h hol van az kit kor s szent sejtelem
Szegény sorára oly naggyá varázsolt,
Hogy önként elhányt dus ruhát, palástot
S a püspökhöz úgy járult meztelen.
Ugy jött és élt mint ifju évek élnek,
A legbensőbb, legtisztább mind között,

Testvére szürke kis fülemiléknek
Kiben földünkre bűvös, égi lélek,
Gyönyör s megittasulás költözött.

Nem volt a mindig fáradtak fájából,
Kiket lassan mindig több kedv kerül.
Testvéreként kis rózsákat nyalából,
S igékkal járt a réteken körül,
S szólt életéről és beszélt magáról,
Kiből mindenre boldogság fakadt,
S míg tiszta szive végtelen kitarul,
Megcsókolatlan semmi sem marad,
A fényből jött mind mélyebb fényre folyvást,
S vidámságlakta volt a sátora,
És ajkain növelte a mosolygást,
Az állandót, de növe nőttön oly mást,
Míg úgy megérett mint a lány kora.

S ha énekelt tegnap nézett a mába
S a régfeledt járt vissza énekén.
A fészkeket halálos csönd elállta,
Csak a testvérek szíve szólt kiálltva,
Melyekhez úgy nyult mint a vőlegény.

S dalának himporával gyöngyszemekben
Buggyant az ének bíbor ajkon át,
Szerelmes szívek árján szerte rebben,
Mégfürdött sok kitárt virágkehelyben
S megöntöze a rétek bársonyát.
S a testvérek titkon lélekberingő
Testükbe szívták őt s szűz énekét,
Szemük lezárult mint a rózsabimbó,
Hajuk szerelmes éjtől volt setét,

S ő szállt kicsinyhez, nagyhoz ; fentre, lentre,
Sok állathoz jött angyalhírvivő,
Hogy párja méhe megfogant, jelentve
S jött sok csodás tündérmáncu lepke,
S mindent megárnyékolt a lelke
S gyümölcsözővé érlelt szent idő,
S hogy szinte névtelen kihunytt a napja,
Mint himpor szállt a földön szerteszét,
Fákban, vizekben vert csírát a magja
S rásírta bimbónylás halk nesztét.
Zengett s pihent. S a testvérek csapatja
Jött s elsíratta kedves emberét.

Hová csendült el ő a szűz, a tiszta?
Hogy várja őt ifjun, ujjongva vissza
A sok szegény reménykedő hada!

Mért nem kel, s éjüket fel mért nem issza
A szegénység nagy hajnalcsillaga?

74

90-

65

65

